

خبرنامه

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

دوره جدید، سال سوم، شماره بیست و هشتم، آبان ۱۳۹۵

- ❖ انعقاد تفاهم‌نامه همکاری بین پژوهشگاه و هیأت مدیره تولیت آرامگاه شمس تبریزی در خوی
- ❖ تبریک انتشار دوهزارمین کتاب سمت در حضور وزیر علوم، تحقیقات و فناوری و حجت‌الاسلام والمسلمین ناطق نوری
- ❖ همایش «بازشناسی مؤلفه‌ها، فرصت‌ها و چالش‌های ادبیات پایداری»
- ❖ نشست مشترک پژوهشکده ادبیات و مرکز همکاری‌های علمی بین‌المللی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
- ❖ دیدار معاون فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، رئیس پژوهشگاه و جمعی از مسئولان آموزش عالی از لبنان
- ❖ گزارش نشست مشترک مؤسسه آموزش عالی علوم انسانی جامعه المصطفی و مرکز تحقیقات امام علی (ع)
- ❖ گزارش «همایش بین‌المللی ایران و قفقاز در ارمنستان»
- ❖ برگزاری «دومین همایش ملی زبان‌شناسی پیکره‌ای»
- ❖ گزارش نشست شاخص‌سازی با موضوع: «شاخص‌های اقتصاد مقاومتی و امنیت»
- ❖ گزارش جلسه هشتم نشست مطالعات راهبردی امنیت اجتماعی
- ❖ گزارشی از هشتمین کرسی ترویجی با رویکرد «عرضه و نقد ایده علمی»
- ❖ دکتر تنکابنی: شایسته است اهداف و برنامه‌ریزی راهبردی پژوهشگاه نه تنها به‌مثابه شعار علمی، بلکه در مفهوم ساختاری آن در شعار ملی جامعه ما تجلی یابد
- ❖ کارگاه آموزشی «آشنایی با حیطه‌های معناشناسی و کاربرد آن در مطالعات قرآنی»
- ❖ گزارشی از گفتگوی آزاد با موضوع «بازشناسی آداب عزاداری شیعه»
- ❖ برگزاری «همایش وضعیت علم در جهان اسلام»
- ❖ گزارشی از نشست «نقش فرهنگ در ترویج دوستی و بردباری میان ملت‌ها»

امضای تفاهم‌نامه همکاری بین پژوهشگاه علوم انسانی و

هیأت مدیره تولیت آرامگاه شمس تبریزی در خوی

روز چهارشنبه ۱۲ آبان ۱۳۹۵، دکتر سید تقی کبیری نماینده مردم خوی و چاپیاره در مجلس شورای اسلامی و دکتر حسین سیوانی فرماندار شهرستان خوی و رئیس هیأت مدیره تولیت آرامگاه شمس تبریزی در خوی، به همراه هیأتی، با حضور در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی با رئیس، اعضای هیأت رئیسه و اعضای هیأت علمی پژوهشگاه، دیدار کردند. در این دیدار، دو طرف با تأکید بر ظرفیت‌ها و امکانات فرهنگی منحصر به فرد موجود در شهرستان خوی، بر ضرورت سرمایه‌گذاری علمی و پژوهشی پژوهشگاه در این منطقه و گسترش کاوش‌های ادبی، تاریخی و فرهنگی در این شهرستان تأکید کردند.

در ادامه دیدار، پژوهشگاه و رئیس هیأت مدیره تولیت آرامگاه شمس تبریزی با امضای تفاهم‌نامه همکاری‌های علمی، فرهنگی و پژوهشی، ابراز امیدواری کردند با امضای این تفاهم‌نامه و عملیاتی شدن آن، دامنه فعالیت‌های پژوهشی در این زمینه گسترش یابد و اعضای هیأت علمی پژوهشگاه با حضور در این منطقه، ظرفیت‌های بالقوه پژوهشی آن را به فعلیت تبدیل کنند.

تبریک انتشار دوهزارمین کتاب سمت در حضور وزیر علوم، تحقیقات و فناوری و حجت‌الاسلام و المسلمین ناطق نوری

دکتر حسینعلی قبادی رئیس پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی با حضور در سازمان مطالعه و تدوین علوم انسانی (سمت) انتشار دوهزارمین عنوان کتاب این سازمان با عنوان «سیر اندیشه اقتصادی متفکران مسلمان» را تبریک گفت.

در این دیدار که در حضور حجت‌الاسلام و المسلمین ناطق نوری، بازرس ویژه رهبری و دکتر فرهادی وزیر علوم، تحقیقات و فناوری برگزار شد؛ دکتر قبادی ضمن اهدای لوح یادبود تبریک انتشار دوهزارمین عنوان کتاب به دکتر احمدی، رئیس سازمان سمت، بالندگی و شکوفایی این سازمان را یکی از مهمترین ثمرات فرهنگی انقلاب اسلامی خواند و اظهار امیدواری کرد این بالندگی در سال‌های آینده نیز تداوم یابد.

در ادامه این دیدار صمیمی، حاضران با اشاره به اشتراک مأموریت و اهداف پژوهشگاه و سازمان سمت، بر ضرورت گسترش همکاری‌های این دو نهاد علمی کشور در جهت اعتلای تمدن و فرهنگ ایرانی-اسلامی تأکید کردند و این دیدار را به عنوان نشانه‌ای از آمادگی و علاقه این دو نهاد برای همکاری بیشتر و نزدیک تر به فال نیک گرفتند.

در پایان، دکتر فرهادی به درخواست دکتر قبادی لوح یادبود پژوهشگاه را به نمایندگی از جامعه علوم انسانی کشور به دکتر احمدی اهدا کرد.

همایش «بازشناسی مؤلفه‌ها، فرصت‌ها و چالش‌های ادبیات پایداری»

در ادامه همایش سخنرانان به ارائه مقاله‌های خود پرداختند که در زیر گزارشی از این سخنرانی‌ها آمده است:

سخنران اول دکتر محمدصادق بصیری از دانشگاه کرمان درباره «حکمت الهی در ادبیات پایداری» مطالبی را بیان کردند. ایشان ضمن تعریف «حکمت»، به تعریف آن در منطق قرآن اشاره کردند که معادل خیر کثیر است و ادبیات پایداری را به چند دسته تقسیم کردند و چندین نتیجه از آن استخراج کردند: عنصر حکمت از الزامات ادبیات پایداری است؛ ادبیات پایداری به دو دسته مانا و میرا تقسیم می‌شود؛ حکمت الهی موجب پویایی ادبیات پایداری شیعی می‌شود؛ ادبیات شیعی به آسیب‌شناسی جدی نیاز دارد؛ ادبیات پایداری ایران با بن‌مایه‌های حکمت عملی نوعی ادبیات ملّتمز است که از طرف مردم بوجود می‌آید و حکمت الهی وجه غالب آن است و هدفش شکوفایی، مانایی و تکامل تدریجی آن است.

سخنران دوم، دکتر حسینعلی قبادی بودند که مقاله‌ای با عنوان «ضرورت رویکرد فراتاریخی به ادبیات انقلاب اسلامی و دفاع مقدس» را ارائه کردند. ایشان به فراگیری و جهان‌شمولی پیام ادبیات انقلاب اشاره کردند و با طرح دغدغه کیفیت در ادبیات مقاومت خاطر نشان ساختند برای ارتقای کیفیت و نامیرایی، باید بین نگاه درون‌متنی و برون‌متنی نسبت برقرار کرد، هرچا سیالیت اسطوره در متن باشد آن متن موفق می‌شود و نگاه برون‌متنی به وسیع‌تر شدن دیدگاه‌ها می‌انجامد. ایشان در ادامه سخنان خود به اهم مؤلفه‌های معرفتی در حوزه انقلاب اسلامی و دفاع مقدس اشاره کردند؛ و سپس به کاستی‌های ادبیات انقلاب اسلامی، همچون ضعف نگرش هنری و بلاغی و تقلیل فهم اسطوره به اشارات و تلمیحات یابی؛ خلط میان آرمان‌گرایی و ارزش‌گذاری؛ ترجیح اقناع بر استدلال و ... اشاره و در پایان نیز راه‌کارهایی برای رفع مشکلات بیان کردند: از جمله دعوت و فراخوان همگانی برای تولید درخور و رسیدن به انباشت تولید علمی، حرکت به سمت زایش گفتمان، استخراج منابع و کتاب‌های درسی به صورت

همایش «بازشناسی مؤلفه‌ها، فرصت‌ها و چالش‌های ادبیات پایداری» روز دوشنبه ۱۷ آبان‌ماه با همکاری گروه زبان و ادبیات فارسی شورای بررسی متون و دانشگاه شهید بهشتی در دانشکده ادبیات دانشگاه شهید بهشتی برگزار شد.

این همایش با هدف تعامل نهادهای اجرایی و دانشگاه‌ها درباره ادبیات پایداری ایران برپا شد تا از این طریق شرایط لازم برای بهبود کمی و کیفی علمی و آموزشی منابع درسی فراهم شود و راه‌حلی برای برون‌رفت از مشکلات این گرایش نوپا اندیشیده شود. گروه زبان و ادبیات فارسی شورای بررسی متون با ارتباط مؤثر با شبکه‌نخبگانی و دانشگاهی سراسر کشور، چند سالی است که کارگروه ادبیات معاصر و پایداری را تشکیل داده است. در سال‌های اخیر، کتب مربوط به این گرایش در گروه، ارزیابی و نقد شده و این همایش محصول توجه به اهمیت نقد و بازخوانی منابع مربوط به حوزه ادبیات پایداری و دفاع مقدس است، مبحثی که آرمان‌ها و اعتقادات ملّتی را در عقبه خود دارد و خطرات و خطرات آن باید به شکلی مؤثر به نسل‌های آینده منتقل گردد.

افتتاحیه این همایش با تلاوت آیات قرآن و سرود جمهوری اسلامی آغاز شد سپس دکتر طهرانچی، رئیس دانشگاه شهید بهشتی، ضمن خیر مقدم به حضار، به نکات ادبیات پایداری و دفاع مقدس پرداخت و گفت: ادبیات پایداری و دفاع مقدس، امنیت ما را در منطقه حفظ کرده است توجه بدان ضرورت دارد، ایشان ضمن برشمردن خطراتی از عملیات تیپ ۲۵ کربلا به اهمیت تبدیل خطرات به ادبیات فاخر اشاره کردند.

پس از ایشان، دکتر خاتمی، رئیس دانشکده ادبیات فارسی، ایام ماه صفر را که پیام رسان واقعه کربلاست، وقت مناسبی برای برگزاری جلسه دانست و بیان کرد: طرح ادبیات پایداری و دفاع مقدس بدون حادثه کربلا بی‌معنی است و امام حسین را سمبل و نمونه‌اعلای ادبیات پایداری دانست.

در ادامه این همایش دکتر قبادی، رئیس پژوهشگاه علوم انسانی، ضمن خیرمقدم به همه مهمانان خصوصاً جناب آقای «سردار قربانی»، فرمانده لشکر ۲۵ کربلا، بیان کرد: منابع ادبیات پایداری و دفاع مقدس باید به‌وسیله دانشگاه‌های طراز اول در الگوهای زاینده عرضه شود و اقدامات لازم برای تداوم ادبیات انقلاب و دفاع مقدس انجام شود.

در ادامه سردار سرتیپ قربانی به تأثیر قرآن و حدیث در ادبیات انقلاب اشاره کرد و ضمن یادآوری شجاعت و صبوری افرادی همچون امثال شهید فهمیده و مادرانشان، پاسداری و حمایت از ادبیات پایداری را وظیفه همه نهادها دانستند. در پایان این بخش از برنامه، با حضور ریاست پژوهشگاه و ریاست دانشگاه لوح تقدیر و تندیس پژوهشگاه علوم انسانی و دانشگاه بهشتی به سرداران تقدیم شد.

معیارمند به جای اقدام برای پیروسازی؛ تقدم حقایق بر مصالح گروهی؛ اهمیت دادن به لایه‌های هنری؛ نگاه فرهنگی و اصالت دادن به فرهنگ. ایشان با بیان این نکته که ادبیات دفاع مقدس در ذات خود ادبیاتی آرمان‌گرا و ضد خشونت است به سخنان خود پایان دادند.

آقای دکتر رضا چهرقانی از دانشگاه قزوین با عنوان «بازشناسی مؤلفه‌ها، فرصت‌ها و چالش‌های ادبیات پایداری» مقاله خود را ارائه کردند. ایشان به پیشینه ادبیات پایداری از پیش از اسلام تا زمان حاضر به اجمال اشاره کردند و با ذکر این نکته که پس از انقلاب اسلامی و با وقوع جنگ تحمیلی این ژانر تعریف جدیدی یافته است، تشبیه تعاریف مربوط به ادبیات پایداری را از معضلات مهم این گرایش دانستند. ایشان ادبیات پایداری را اثر

ادبی‌ای معرفی کردند که در مواجهه با استبداد داخلی یا استبداد خارجی و لوازم و تبعاتش شکل گرفته است. سپس به چالش‌های ادبیات پایداری از جمله بحران مخاطب، کمیت‌گرایی افراطی، ضعف تئوریک و نظریه‌پردازی ادبی اشاره کردند و راه برون رفت از مشکلات ادبیات پایداری را نظریه‌پردازی‌ای دانستند که قابل ارائه در جهان و منطبق بر مؤلفه‌های دینی و فرهنگی ما باشد. بازخوانی مذهب انقلابی تشییع و جریان پایداری در آن می‌تواند بسیار راهگشا باشد.

سخنران آخر، آقای دکتر موحدی مقاله‌ای با عنوان «خاطرات و خطرات، خاطرات دفاع مقدس و نسبت آن با ادبیات پایداری» ارائه کردند. ایشان به اهمیت جمع‌آوری این خاطرات اشاره کردند و گفتند یکی از خاصیت‌های این گونه ادبی فراهم نمودن ماده خامی برای داستان نویسی است. همه این خاطرات، استعداد دارند که اثر ادبی اطلاق شوند اما باید فرآیندی را طی کنند. ایشان به عنوان مثال به کتاب «زمین سوخته احمد محمود» - که خاطره خروج از اهواز است - اشاره کردند که به اثر ادبی فاخر تبدیل شده است. آقای دکتر موحدی در ادامه به این مورد اشاره کردند که ما خاطرات و مواد

خام داریم و به پژوهشگرانی نیاز داریم که آن‌را تحلیل کنند و آنها به داستان‌های خوب تبدیل کنند در ادامه برای کاربردی کردن خاطرات، راه‌کارهایی ارائه دادند: ایجاد و مدیریت بانک اطلاعات خاطرات و کتابخانه تخصصی در باب خاطره؛ تربیت پژوهشگرانی که تکنیک خاطره‌پردازی را بدانند و با تحلیل این خاطرات، آنها را به داستان تبدیل کنند؛ پرهیز از کلی‌گویی در تدوین خاطره‌ها؛

حذف غیرضروریات در خاطره؛ بهره‌گیری از دانشگاه‌های ادبیات پایداری برای دستچین کردن و تحلیل منابع ادبیات پایداری و لزوم راه‌اندازی کارگاه‌های تخصصی برای تبدیل خاطره به داستان اشاره کردند.

در بخش بعدی برنامه میزگردی با عنوان «تعامل نهادهای مراکز اجرایی و دانشگاه‌ها درباره ادبیات پایداری ایران» با حضور آقایان دکتر امیری خراسانی، دکتر حنیف، دکتر ترکی و دکتر بشیری با مدیریت آقای دکتر طاهری، دبیر علمی همایش برگزار شد. آقای دکتر حنیف به لزوم تهیه کتاب‌های معتبری با عنوان کتاب درسی در زمینه ادبیات پایداری برای دانشگاه‌ها اشاره کردند، ایشان مصلحت‌گرایی و بیان نکردن واقعیت‌های تلخ در خاطره نویسی‌ها را از چالش‌های

ادبیات پایداری برشمردند و متذکر شدند برای نقد و بیان خاطره‌ها لازم جسارت است. ایشان از دیگر کارهای نهادهای دانشگاهی را هدایت دانشجویان منتقد و توانا را به سمت این حوزه دانستند. به نظر ایشان آثاری نیز به زبان‌های دیگر ترجمه شود و دیگر اینکه این گرایش در میان استادان خارج از کشور هم خواهانی دارد که انجام چنین سرمایه‌گذاری‌هایی مفید است. همچنین از تکرار واژه‌هایی که از فرط استفاده یا سوء استفاده معنی خود را از دست داده‌اند اجتناب شود و واژه‌های دیگری برای پاسخ سؤال‌های صاحبان قلم به کار برده شود.

آقای دکتر بشیری به این مورد اشاره کردند که پایداری در دوره ما، بعد از مسئله انقلاب اسلامی و ظهور امام خمینی معنی پیدا کرد و عنصر اصلی مقاومت، شهادت است، ایشان سپس به ذکر نمونه‌هایی از اشعار اخوان ثالث «آخرشاهنامه» پرداختند و در ادامه، به شعر «بخوان به نام گل سرخ» دکتر شفیعی کدکنی اشاره کردند که خطاب به اخوان سروده شده است. آقای دکتر بشیری همچنین در ادامه، اشعاری از قیصر امین پور،

سیمین بهبهانی و ... خواندند و به عنصر مقاومت در آن اشعار اشاره کردند.

آقای دکتر امیری خراسانی خدمات دانشگاه کرمان در زمینه ادبیات پایداری را تشریح کردند: پیشگامی در تأسیس گرایش و تدوین سرفصل‌ها در دوره کارشناسی ارشد، طراحی و برگزاری دوره‌های دوسالانه کنگره ادبیات پایداری در کرمان و چاپ فصلنامه علمی -

دو شماره بیست و نهم و سیام از فصلنامه علمی، پژوهشی این پژوهشگاه «پژوهش زبان و ادبیات فارسی» نیز که اختصاصاً به موضوع ادبیات انقلاب اسلامی و دفاع مقدس پرداخته شده، به سخنرانان و اعضای میزگرد اهدا شد و از عوامل اجرایی قدردانی شد.

پژوهشی با نام «ادبیات پایداری». ایشان به این موضوع اشاره کردند که متأسفانه آنچنان که از نهادهای متولی انتظار می‌رفت، دانشجویان این گرایش در نهادهایی چون بسیج، صدا و سیما، بنیاد حفظ آثار، اوقاف، ارشاد و جذب نشده‌اند و دلیل این امر را تعریف نشدن جایگاه این گرایش دانستند و ابراز امیدواری کردند که به این موضوع رسیدگی شود.

آقای دکتر ترکی راهکارهایی برای ارتقای این گرایش پیشنهاد کردند؛ از جمله آکادمیک کردن و دانشگاهی شدن این رشته که باعث می‌شود با عوام‌زدگی و مسائل سیاسی و برون متنی به حاشیه کشیده نشود؛ دیگر منقح کردن سرفصل‌های ادبیات پایداری در دانشگاه‌هاست. ایشان در ادامه خاطر نشان کردند ادبیات پایداری پیام‌های مهمی برای خارج از مرزها دارد و ما در این امر به نهضت ترجمه نیاز داریم تا آثار، به مخاطبانی که بیرون از مرزها هستند و اشتیاق فراوانی هم دارند عرضه شود.

در پایان میزگرد آقای دکتر طاهری، ضمن جمع‌بندی موارد گفته شده، به مسئله اشتغال فارغ‌التحصیلان این گرایش اشاره کردند و به این نکته انداز دادند که چون تصمیمی برای اشتغال آنان گرفته نشده ممکن است این گرایش در دراز مدت زیر سؤال برود. ایشان راه برون رفت از این مشکل را چنان دانستند که مراکزی که شأن لازم برای ادامه این گرایش ندارند، به کار خود ادامه ندهند و جذب دانشجوی به‌صورت نظام‌مند و با ساماندهی بیشتر صورت گیرد تا مشکلات احتمالی برطرف شود. سپس مجالی برای پرسش و پاسخ در نظر گرفته شد.

خانم دکتر عاملی‌رضایی در این بخش ضمن تشکر از زحمات دست اندرکاران برگزاری همایش آقای دکتر طاهری، دبیر علمی، خانم دکتر شهامت، دبیر اجرایی همایش و آقای جمالیان دبیر گروه زبان و ادبیات شورا و سپاسگزاری از سخنرانان، هدف از برگزاری این همایش را توجه جامعه دانشگاهی به کیفیت متون درسی در این رشته، شناسایی خلأها و گفتگو و تبادل نظر در خصوص راهکارهای ارتقای این گرایش دانستند. ایشان اظهار داشتند گروه ادبیات شورا از مقالات علمی در این خصوص استقبال می‌کند و مباحث در مجموعه مقالات چاپ خواهد شد.

در پایان از کتاب «ادبیات انقلاب اسلامی» رونمایی شد. این کتاب، مجموعه مقالات تدوین شده زیر نظر استاد دکتر محمدرضا ترکی است که با همکاری نشر فرهنگستان و نشر سمت منتشر شده است. این مراسم با حضور آقای دکتر نصیری از فرهنگستان و آقای دکتر مولودی از نشر سمت انجام شد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی جهاد دانشگاهی نیز کتب منتشره مرتبط با ادبیات پایداری خود را برای رونمایی و اهدا به دست اندرکاران و سخنرانان، در اختیار همایش قرار داد. کتاب‌های «تحلیل تحولات و تاریخ جنگ تبلیغاتی در دفاع مقدس» از دکتر مرتضی منطقی، «ادبیات داستانی دفاع مقدس و هویت ایرانی - اسلامی» از گروه پژوهشی زبان و ادبیات فارسی جهاد و «ادبیات داستانی جنگ در ایران» از دکتر مهدی سعیدی در حضور آقای محسن جمالیان نماینده این پژوهشگاه رونمایی و اهدا شد.

نشست مشترک پژوهشکده ادبیات و مرکز همکاری‌های علمی بین‌المللی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

در ادامه دکتر قبادی، رئیس پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی و استاد زبان و ادبیات فارسی، ضمن خوشامدگویی به مهمانان و حاضران در این نشست، با اشاره به پیشینه کهن ارتباطات فرهنگی ایران و شبه جزیره بالکان، به‌ویژه کشور بوسنی و هرزگوین، تأکید کرد که سابقه این روابط حتی به دوران پیش از اسلام بر می‌گردد، بنابراین لازم است که هر دو ملت به تقویت این ارتباطات فرهنگی و تمدنی بپردازند و پژوهشگاه در این زمینه از هیچ کوششی دریغ نخواهد کرد. وی در پایان خواهان افزایش همکاری‌های بیشتر میان پژوهشگاه و دفتر همکاری‌های علمی بین‌المللی وزارت علوم در خصوص ارتباطات علمی بین‌المللی شد.

پس از آن، آقای دکتر منیر در کیچ، استاد کرسی زبان و ادبیات فارسی دانشگاه ساریوو، به ایراد سخنرانی در خصوص جایگاه زبان و ادبیات فارسی در کشور بوسنی و هرزگوین پرداخت و وجود شاعران پارسی‌گوی و شارحان آثار فارسی و نیز وجود شمار زیادی از نسخه‌های خطی فارسی در کتابخانه‌های معتبر این کشور و همچنین کاربرد تعدادی از واژگان کهن فارسی در زبان بوسنیایی در حال حاضر را نشانه‌هایی از مناسبات دیرینه فرهنگی و ادبی میان دو ملت دانست.

سپس آقای طالبی، معاون قائم مقام وزیر علوم در مرکز همکاری‌های بین‌المللی، گزارشی تحلیلی در مورد وضعیت کنونی آموزش زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه‌ها و مراکز علمی خارج از کشور ارائه و سابقه همکاری پژوهشگاه را نیز در این زمینه بسیار خوب و درخشان توصیف کرد و خواهان مشارکت بیشتر و مؤثرتر پژوهشگاه در این زمینه شد. در پایان نیز استادان ارجمند پژوهشگاه، آقایان دکتر احمد صفارمقدم و دکتر تقی پورنامداریان، که کتاب‌های ارزشمندی در زمینه آموزش زبان فارسی تألیف کرده‌اند، ضمن خوشامدگویی به مهمانان بوسنیایی که اتفاقاً جزو شاگردان این دو استاد گرانمایه بوده‌اند، نکاتی در خصوص ضرورت توجه به آموزش زبان و ادبیات فارسی در خارج کشور ایراد کردند و خواستار مشارکت بیشتر پژوهشگاه در خصوص برگزاری دوره‌های دانش‌افزایی استادان بومی زبان فارسی و نیز اجرای طرح‌های مشترک تحقیقاتی با مشارکت کرسی‌های ایران‌شناسی در سطح بین‌المللی شدند.

نشست تخصصی آموزش زبان فارسی به فارسی آموزان خارج از کشور با تمرکز بر «جایگاه زبان و ادبیات فارسی در بوسنی و هرزگوین» و «معرفی کرسی‌های زبان و ادبیات فارسی در خارج از کشور» در پژوهشگاه علوم انسانی، با مشارکت پژوهشکده زبان و ادبیات و مرکز همکاری‌های علمی بین‌المللی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با حضور سرکار خانم دکتر جنیتا حوریچ و جناب آقای دکتر منیر در کیچ استادان کرسی زبان و ادبیات فارسی دانشگاه ساریوو و همچنین معاون محترم قائم مقام وزیر علوم در مرکز همکاری‌های بین‌المللی جناب آقای فرج‌الله طالبی، ریاست محترم پژوهشگاه علوم انسانی، جناب آقای دکتر حسینعلی قبادی و ریاست محترم پژوهشکده، جناب آقای دکتر یوسف محمدنژادعالی‌زمینی، و شماری از استادان و پژوهشگران در تاریخ ۱۶ آبان ماه ۱۳۹۵ در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار گردید.

در آغاز این نشست، دکتر محمد نژاد، رئیس پژوهشکده زبان و ادبیات، ضمن خوشامدگویی به مهمانان و حاضران در جلسه، هدف از برگزاری این نشست را افزون بر مشارکت پژوهشگاه به عنوان یکی از مهم‌ترین نهاد علمی و پژوهشی در حوزه علوم انسانی، تقویت آموزش زبان و ادبیات فارسی و کرسی‌های ایران‌شناسی در خارج از کشور، تقویت همکاری‌های علمی بین‌المللی پژوهشگاه از طریق افزایش همکاری‌های متقابل با مرکز همکاری‌های علمی وزارت علوم عنوان کرد و معرفی «جایگاه زبان و ادبیات فارسی در بوسنی و هرزگوین» را نقطه آغازی برای تحلیل آموزش زبان و ادبیات فارسی به فارسی آموزان خارج از کشور

در پژوهشگاه دانست. سپس خانم دکتر جنیتا حوریچ، استاد کرسی زبان و ادبیات فارسی دانشگاه ساریوو، در مورد «ویژگی‌های سبکی بلبلستان» نوشته فوزی موستاری، به عنوان یکی از مهم‌ترین گنجینه‌های مشترک فرهنگی و ادبی میان ایران و بوسنی و هرزگوین، سخنرانی کرد.

دیدار معاون فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، رئیس پژوهشگاه و جمعی از مسئولان آموزش عالی از لبنان

همچنین در دیدار با معاون وزیر آموزش عمومی و عالی لبنان به‌عنوان بالاترین مقام مسئول آموزش عالی در این کشور نیز، طرفین ضمن ارائه گزارشی از وضعیت آموزش عالی کشورهای خود، به بررسی روش اجرای توافقتنامه‌های امضا شده میان دانشگاه‌های دو کشور، همکاری‌های علمی و پژوهشی، تبادل اساتید و دانشجویان و سایر زمینه‌های تعامل علمی دو کشور پرداختند.

در ادامه این دیدارها، دکتر هاشمی بر ضرورت فعال شدن همکاری‌های مشترک دانشگاه اسلامی لبنان با دانشگاه‌های ایران تأکید کرد و استفاده از پیشرفت‌های علمی و فرهنگی و مبادله استاد و دانشجو را برای خدمت به نیازها و مطالبات دو کشور لبنان و ایران ضروری خواند.

از دستاوردهای این دیدارها، تأسیس گروه‌های پژوهشی و رشته‌های مطالعات قرآنی و مطالعات زنان در برخی از دانشگاه‌های لبنان به‌وسیله پژوهشگاه، معرفی تجربیات پژوهشی ایران، به‌ویژه پژوهشگاه در عرصه کاربردی‌سازی علوم انسانی، راهکارهای افزایش تولید علمی در حوزه علوم انسانی و همچنین

برگزاری دوره کارشناسی ارشد رشته زبان و ادبیات فارسی ویژه خارجیان، در پژوهشگاه با حمایت ویژه وزارت علوم را می‌توان برشمرد.

رئیس پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی به همراه معاون فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و همچنین رؤسای دانشگاه‌های فردوسی مشهد، شهید چمران اهواز در راستای گسترش همکاری‌های علمی، پژوهشی و دانشگاهی، با هدف ظرفیت‌سازی در حوزه دیپلماسی علمی، با مسئولان آموزش عالی کشور لبنان، دیدار و گفت‌وگو کرد.

در این دیدار که با حضور رابین فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در لبنان برگزار شد، دکتر سید ضیا هاشمی ضمن برشمردن ظرفیت‌های علمی و فرهنگی دانشگاه‌های ایران، رئیس دانشگاه ملی لبنان را به بازدید از مراکز آموزش عالی ایران و آشنایی بیشتر با دستاوردهای علمی و فرهنگی کشورمان دعوت کرد. دکتر قبادی، رئیس پژوهشگاه، نیز در پرتو برنامه توسعه راهبردی پنج‌ساله، راهبردهای کارآمدی را در ایفای نقش علمی - فرهنگی - پژوهشی در حوزه جغرافیایی چشم‌انداز ۱۴۰۴، ابعاد توانایی‌های بازشناسی تمدنی و امکان بازآفرینی میراث‌های فرهنگی و معنوی ایران برای انعکاس به جهان را بیان کرد.

پس از تشریح برنامه سفر هیأت و جلسات و بازدیدها، مهم‌ترین محورهای نظام آموزش عالی دانشگاه‌های شهید چمران اهواز، فردوسی مشهد و پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، مورد بررسی قرار گرفت.

گزارش نشست مشترک مؤسسه آموزش عالی علوم انسانی (جامعة المصطفی) و مرکز تحقیقات امام علی(ع)

کرد که برخاسته از اذن و اراده پروردگار باشد. ایشان ضمن اشاره به نظر شهید مطهری که برای امامت مراتب مختلفی از جمله مرجعیت در دین، فصل خصومات، ولایت تکوینی و زعامت سیاسی ذکر کردند. امام علی(ع) علی رغم از دست دادن زعامت سیاسی همچنان به دیگر تکالیف الهی خود پایبند بودند.

در پایان آقای محمد البعاجی با استناد به پایان نامه کارشناسی ارشد خود با عنوان «استراتیجیه القیاده الاداریه الفعالة فی عهد امیرالمومنین (ع) الی مالک اشتر» به تحلیل راهبردهایی که امیرالمومنین در عهدنامه مالک اشتر به ایشان متذکر شده‌اند، پرداخت.

از مهمترین نکاتی که آقای البعاجی در سخنان خود به آن اشاره کرد، مقوله حقوق بشر و سفارش امام علی(ع) و رعایت آن توسط مالک اشتر در نحوه حکومت داری بود. ایشان تأکید کردند که منشور حقوق بشری که حضرت علی(ع) در این عهدنامه متذکر شده‌اند، از منشور کنونی حقوق بشر که توسط سازمان ملل تهیه گردیده است، بسیار پیشرفته‌تر بوده و تمام ابعاد انسانی را در نظر گرفته است.

نشست مشترک مؤسسه آموزش عالی علوم انسانی و مرکز تحقیقات امام علی(ع) در تاریخ دوشنبه ۹۵/۷/۲۶ در محل سالن اجتماعات موسسه برگزار شد.

در ابتدای نشست، دکتر جنیدی، رئیس مرکز تحقیقات امام علی(ع) با ابرار خرسندی از همکاری فی ما بین دو مرکز خواستار تداوم و استمرار تعامل بین دو مرکز شد. وی مرکز تحقیقات امام علی(ع) را تنها مرکز دولتی در سطح کشور معرفی کرد که با برگزاری هر دو هفته یک نشست علمی، بدنبال شناساندن زوایای فکری و حقیقی امام علی(ع) می‌باشد. دکتر جنیدی از پژوهشگران علاقه‌مند دعوت نمود با ارائه طرح نامه‌های پژوهشی و پس از تأیید در شورای علمی و شورای پژوهشی مربوط با این مرکز همکاری نمایند.

حجت الاسلام و المسلمین جناب آقای پناهی، معاون پژوهشی مؤسسه، نیز ضمن خوش آمد گویی به مهمانان و دانش پژوهان به معرفی اجمالی مؤسسه پرداخته و به تصمیم ریاست جدید مؤسسه مبنی بر گسترش روابط دانشگاهی با مراکز علمی مختلف از جمله پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی اشاره کرد. در ادامه آقایان روح الله رضوانی، محمد البعاجی و محمدظاهر نصیری چکیده رساله خود را با محوریت امام علی(ع) ارائه نمودند.

دکتر روح الله رضوانی در رساله خود با عنوان «عدالت اجتماعی از دیدگاه امام علی(ع)» به بیان پیشینه بحث عدالت در جوامع مختلف، توجه خاص اسلام به این مسئله و مهمترین رسالت پیامبران الهی در برپایی قسط و عدل نیز تفاوت دیدگاه تفاوت بین اسلام و غرب پرداخت.

در ادامه دکتر محمدظاهر نصیری در رساله خود با عنوان «رابطه امام علی(ع) با دستگاه خلافت، تعارض در نظر، تعامل در رفتار» رابطه و تعامل حضرت علی(ع) را پس از تحقیق مورد بررسی قرار داد. ایشان مشروعیت حکومت و نظام سیاسی را حق اعلام

گزارش «همایش بین‌المللی ایران و قفقاز در ارمنستان»

همایش بین‌المللی «ایران و قفقاز» در روزهای ۲۱ تا ۲۳ اکتبر ۲۰۱۶ میلادی (۳۰ مهر تا ۲ آبان ۱۳۹۵)، به مناسبت بیستمین سال انتشار مجله بین‌المللی ایران و قفقاز (Iran and the Caucasus) با شرکت بیش از هشتاد تن از بزرگان عرصه ایران‌شناسی و شرق‌شناسی از کشورهای ارمنستان، ایران، روسیه، آمریکا، فرانسه، استرالیا، آلمان، لهستان، داغستان و... در هتل کریستال ریزورت آغوران در نزدیکی ایروان (ارمنستان) برگزار شد.

در مراسم افتتاحیه این همایش، پروفیسور گارنیک آساطوریان،

سردبیر مجله ایران و قفقاز ضمن خوشامدگویی و ابراز خرسندی از حضور پژوهشگران و دانشمندان کشورهای مختلف جهان، از مشکلات و دشواری‌های این راه سخن گفت و ۲۰ سال انتشار بی‌وقفه این مجله را بدون هرگونه حمایت مالی و پشتیبانی معنوی از سوی نهاد یا مؤسسه‌ای خاص، یک توفیق

الهی دانست. وی در ادامه از تلاش همکاران خود به ویژه پروفیسور اوه بلسینگ، دکتر ویکتوریا آراکلو، پروفیسور جوستو ترائینا، دکتر و آحه بویاجیان، دکتر خاچیک گئورگیان و دستیار مجله، خانم گوهر هاکوپیان تشکر و قدردانی کرد. آساطوریان در ادامه تلاش‌های اعضای هیأت تحریریه این مجله، پروفیسور جیمز راسل، پروفیسور سکندر امان‌اللهی، پروفیسور ولادیمیر لیفشیتس، پروفیسور آدریانو روسی، پروفیسور مارتین شوارتز، پروفیسور علی‌اشرف صادقی و دکتر بهروز محمودی بختیاری را ستود و از ایشان به خاطر همدلی و همفکری در انتشار این مجله سپاسگزاری کرد.

در بخشی از افتتاحیه این همایش، دکتر محمود جنیدی جعفری (رئیس مرکز تحقیقات امام علی (ع) پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی)، در ابتدا علاقه‌مندی و خرسندی خود را از برپایی این همایش علمی که خود نشان روشنی از توسعه و گسترش مناسبات فرهنگی دو کشوری باشد ابراز نمود. سپس در ادامه سخنرانی به تاریخ و تمدن چند هزارساله ایرانیان با اقوام موجود در پیکره خود و دوستی مراودت ایرانیان با همسایگان خود سخن گفت، که از دیرباز به سبب قرابت‌های نژادی، مجاورت جغرافیایی و تشابهات زبانی با ساکنان فلات ایران مناسبات دوستانه عمیقی داشته و تحولات زمانه، خللی در عمق و پهنای این مناسبات ایجاد نکرده است و این به واسطه تاریخ و تمدن مشترکی که بین این مردمان به لحاظ همسایگی و روابط طولانی قوام بخش دوستی‌ها و تداوم بخش مراودات و همکاری‌ها بوده و خواهد بود. وی در ادامه در خصوص مکتب ایران‌شناسی ارمنستان افزود: اصولاً باید بگویم در علم شرق‌شناسی و به‌ویژه ایران‌شناسی سوای دانش و اطلاعات،

معرفت و اخلاق مهم است، مرام و معرفت و مروت می‌طلبد. ایران‌شناسی پدیده‌ای است نه تنها علمی بلکه قبل از همه اخلاقی است. از این بابت بسیار خوشحالم که مکتب ایران‌شناسی ارمنستان یکی از مکتب‌های معتبر جهانی است که در مرکز ایران و قفقاز فعالیت می‌کند. اطمینان دارم که در این فضای علمی و معرفتی که در این مرکز حکم فرماست این مکتب جلوه دیگری به خود می‌گیرد و قوی‌تر از قبل فعالیت خواهد نمود. وی در خاتمه ضمن قدردانی از تلاش‌های مستمر جناب پرفیسور گارنیک آساطوریان، رئیس مرکز ایران‌شناسی در قفقاز، که مرکز ایران‌شناسی را از مهدهای بزرگ ایران‌شناسی و ایران‌دوستی و اشاعه ایده‌های ایرانیت و ایران‌گرایی و حفظ وحدت و یکپارچگی تمامیت ارضی ارمنستان و جمهوری اسلامی ایران و ثبات منطقه‌ای را سر لوحه برنامه علمی و پژوهشی قرار داده‌اند که همایش امروز خود نمونه‌ای از این مدعا است باید خاطر نشان سازم

که که مجله ایران و قفقاز امروز نقطه عطفی است نه تنها برای ایران‌شناسان بلکه برای شرق‌شناسان جهان، در طول ۲۰ سال این مجله همواره در رأس انتشارات بین‌المللی شرق‌شناسان بوده است و منحصر به فرد است. در جهان امروز که بیشتر بر مؤلفه‌های مادی و مالی و غیرعلمی و تبلیغی تکیه می‌شود چنین مجله بین‌المللی‌ای که اساس و پایه آن ارزش‌های آکادمیک و علمی با ارزش‌های اخلاقی است بسیار ارزشمند است، می‌توان گفت که مجله ایران و قفقاز مجله‌ای علمی و پژوهشی است که هم از لحاظ آکادمیک و هم از لحاظ خط و مشی علمی و در جهت ایران و ایران‌گرایی و وحدت و یکپارچگی ایران حرکت می‌کند و در این رابطه می‌خواهم تأکید کنم در بسیاری از کشورهای غربی مراکز ایران‌شناسی‌ای هستند که با اهداف کاملاً سوداگرانه، استعماری، سیاسی، فرهنگی فعالیت می‌نمایند و هدف آنان بهره برداری فرهنگی، اقتصادی، و سیاسی از ایران است و در صورت عدم توفیق در این زمینه، حداقل باعث به انحراف کشیدن وحدت و یکپارچگی سیاسی و ارضی کشور ایران هستند. در ادامه دکتر جانی چئونگ (اینالکو، پاریس)، مهندس داریوش بوربور (انستیتو و کتابخانه پژوهش‌های ایران‌شناسی، تهران) و میخائیل پلویین (دانشگاه دولتی سنت پترزبورگ) نیز درباره دستاوردهای علمی مجله ایران و قفقاز و تلاش‌ها و پیگیری‌های مجذانه سردبیر آن در پیشبرد اهداف این نشریه سخنرانی کردند.

این همایش در سه روز، با جمع‌بندی و ارائه توضیحات تکمیلی از سوی برگزارکننده و دبیر علمی همایش، پروفیسور گارنیک آساطوریان و ایراد سخنانی توسط اعضای هیأت تحریریه مجله ایران و قفقاز و سرانجام بازدید از کلیسای کجاریس به پایان رسید.

برگزاری «دومین همایش ملی زبان‌شناسی پیکره‌ای»

علمی زبان‌شناسی پیکره‌ای در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی خبر داد.

در ابتدای نشست دوم استاد زبان‌شناسی دانشگاه تهران به معرفی طرح «پیکره‌گفتار محاوره‌ای زبان فارسی امروز» پرداخت. سپس پژوهشگرانی از شرکت کارانس ایرانیان و دانشیار دانشگاه علم و صنعت به ارائه «پیکره‌ موجودیت‌های نامدار کارانس، تلاشی برای توسعه نیمه خودکار پیکره زبانی» پرداختند. در پایان این نشست، مقاله‌ای با عنوان آماده‌سازی دادگان گفتار محاوره‌ای فارسی جهت مدل‌سازی ناشیوایی‌ها در بازشناسی گفتار محاوره‌ای نیز ارائه شد. در نشست سوم با ریاست دکتر مصطفی عاصی، سخنرانی با عنوان The Roadmap of Iranian Corpus of Academic Written English (ICAWE)، توسط پژوهشگران مطالعات ترجمه دانشگاه اصفهان و دانشگاه آزاد واحد علوم و تحقیقات و استادیار دانشگاه اصفهان، مدلی برای تولید پیکره‌ای ایرانی از انگلیسی نوشتاری دانشجویان رشته‌های مترجمی و ادبیات انگلیسی ارائه دادند. دومین سخنرانی این نشست با عنوان «پیکره‌ زبان‌آموز: مبانی، روش‌شناسی، الگوی طراحی و تولید» پژوهشی بود از دانشجوی دکتری زبان‌شناسی دانشگاه بلگراد، که به ارائه الگویی برای طراحی و ایجاد پیکره‌های زبان‌آموز فارسی و معرفی پیکره‌ زبان‌آموز «سلام فارسی» اختصاص داشت.

در نشست پایانی این همایش نیز دو مقاله با عنوان «تهیه خودکار زیرپیکره از پیکره زبانی» و «رنجیره‌های مرکب در پیکره وابستگی فارسی» ارائه شد. در این همایش ۶ پوستر ارائه شد که مقاله کامل آن در مجموعه مقالات این همایش منتشر شده است.

دومین همایش ملی زبان‌شناسی پیکره‌ای به همت انجمن زبان‌شناسی ایران و با همکاری پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، پایگاه استنادی علوم جهان اسلام و نشر نویسه، پنجشنبه ۲۰ آبان در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار شد. این همایش با سخنرانی ریاست جدید انجمن زبان‌شناسی ایران آغاز شد. دکتر بلقیس روشن از برگزاری مجموعه‌ای از سخنرانی‌ها و میزگردها و کارگاه‌ها در دوره جدید انجمن زبان‌شناسی ایران خبر داد. دومین سخنران بخش افتتاحیه، دبیر علمی همایش، دکتر آزاده میرزائی گفت «داده و پیکره از نیازمندی‌ها و اولویت‌های پژوهش است که نتیجه پژوهش‌ها را تصحیح می‌کند و به آنها اعتبار می‌بخشد». در ایران نیز پژوهش‌هایی هم‌زمان با علم روز دنیا انجام می‌شود که به لطف استادان پایه‌گذار این حوزه دکتر عاصی و دکتر بی‌جن‌خان است.

این همایش یک روزه در چهار نشست صبح و عصر برگزار شد و پژوهشگرانی در رشته‌های زبان‌شناسی، هوش مصنوعی و مهندسی رایانه و مخابرات، مطالعات ترجمه، علوم سیاسی، ارتباطات، زبان و ادبیات فارسی و آموزش زبان انگلیسی از دانشگاه‌های شهرهای گوناگون و مراکز پژوهشی در آن شرکت داشتند. موضوع مقاله‌های ارائه شده در حوزه‌های تولید پیکره، زبان‌آموزی، تهیه خودکار زیرپیکره از پیکره زبانی، تولید و کاربردهای پیکره گفتاری و بررسی پیکره‌بنیاد مقوله‌های دستوری بود.

در آغاز رئیس نشست نخست دکتر محمود بی‌جن‌خان اظهار امیدواری کرد که دوره جدید انجمن با موفقیت‌های بیشتر همراه باشد.

در این نشست دو سخنرانی با عنوان «پیکره تیتراژ خبرگزاری‌های فارسی‌زبان»، «نخستین پیکره جامع زبان فارسی: از آغاز تا امروز» ارائه شد.

دکتر مصطفی عاصی، رئیس پژوهشکده زبان‌شناسی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، در ارائه «نخستین پیکره جامع زبان فارسی: از آغاز تا امروز» رد پای کاربرد پیکره را ۴۰۰ سال پیش از میلاد در هند و دستور پانینی و هم‌زمان با آن در ایران فرهنگ «اوییم» که فرهنگ دوزبانه اوستایی-فارسی میانه است دانست که موبدان و زبان‌دانان آن را تدوین کردند. دکتر عاصی از سبک‌شناسی، ترجمه ماشینی، فرهنگ‌نگاری و دستورنویسی به

عنوان کاربردهای جدید پیکره‌های زبانی نام برد. بخش پایانی این سخنرانی به پیشینه و معرفی «پایگاه داده‌های زبان فارسی» و امکانات و فازهای جدید آن اختصاص داشت از جمله این که از سال ۱۳۹۳، پیکره تاریخی به آن افزوده شده و قرار است امکانات جدید پردازشی و ابزارهای جدید به همراه وب‌گاه جدید این پایگاه ارائه شود. دکتر عاصی در پایان از تأسیس قطب

گزارش نشست شاخص‌سازی با موضوع

«شاخص‌های اقتصاد مقاومتی و امنیت»

تجاری‌سازی یافته‌های علمی و کسب ثروت از دانش و اتکای اقتصاد به علم و فناوری.

دانش بنیان بودن اقتصاد:

کاهش اتکای بودجه و درآمدهای دولت به منابع نفت و گاز و جایگزینی با درآمدهای پایدار مالیاتی، صادرات غیرنفتی، صادرات دانش فنی، مالکیت‌های فکری و خدمات.

رقابت‌پذیر و باثبات:

ثبات، شفافیت و انسجام سیاست‌ها، قوانین و مقررات اقتصادی، تقویت رقابت‌پذیری اقتصاد ملی و کنترل عوامل اصلی ثبات اقتصادی در داخل کشور.

برون‌گرا با دیپلماسی فعال:

توسعه تعاملات دوجانبه، ارتباطات منطقه‌ای و جهانی و حضور فعال و مؤثر در مجامع جهانی و بهره‌گیری حداکثری از فرصت‌ها و ظرفیت‌های منطقه.

شفاف و سالم بودن فضای اقتصادی:

شفافیت گردش اطلاعات مالی و اقتصادی، حذف رانت‌ها، انحصارات و ویژه‌خواری‌ها بویژه در اطلاعات عمومی و اقتصادی.

به طور کلی اقتصاد مقاومتی دارای سه ویژگی اصلی است: نخست، اقتصادی عدالت بنیان است و ناظر است بر ارتقای عدالت اجتماعی با اتخاذ سیاست‌های فقرزدایی، برابرسازی فرصت‌های اقتصادی و آموزشی برای عموم مردم، توزیع عادلانه مواهب نفتی در جامعه، بهبود توزیع درآمدی، سازماندهی و بازمهندسی تأمین اجتماعی در کشور و حمایت همه جانبه و کارآمد از کم درآمدها.

دوم، اقتصادی درون‌زا و ناظر بر بهره‌برداری حداکثری و با بهره‌وری بالا از ظرفیت‌ها و مزیت‌های درونی اقتصاد ایران است.

سوم، اقتصادی برون‌گرا و ناظر بر بهره‌گیری حداکثری از فرصت‌های اقتصادی منطقه‌ای و جهانی و تنوع بخشی و توسعه صادرات در بخش‌های مزیت دار اقتصادی است.

در راستای پیشبرد خط و مشی‌های اقتصاد مقاومتی سیاست‌های کلی ۲۳ گانه‌ای طرح شده‌اند که هر یک مبتنی بر مؤلفه‌های خاص خود هستند. یکی از مهمترین این سیاست‌های کلی عبارت است از پیشسازی اقتصاد دانش بنیان، پیاده‌سازی و اجرای نقشه جامع علمی کشور و ساماندهی نظام ملی نوآوری به منظور ارتقای جایگاه جهانی کشور و افزایش سهم تولید و صادرات محصولات و خدمات دانش بنیان و دستیابی به رتبه اول اقتصاد دانش بنیان در منطقه که هدف اصلی این سیاست افزایش نوآوری و سهم تولید و صادرات محصولات و خدمات دانش بنیان، دستیابی به رتبه اول اقتصاد دانش بنیان در منطقه می‌باشد.

از جمله این سیاست‌ها می‌توان به شفاف‌سازی اقتصاد و سالم‌سازی آن و جلوگیری از اقدامات، فعالیت‌ها و زمینه‌های فسادزا در حوزه‌های پولی، تجاری، ارزی و ... اشاره کرد؛ این سیاست به‌ویژه

نشست شاخص‌سازی با موضوع «شاخص‌های اقتصاد مقاومتی و امنیت» توسط گروه پژوهشی جامعه و امنیت در روز سه‌شنبه ۱۳ مهرماه با سخنرانی دکتر وحید شقاقی برگزار شد. در این جلسه که در سالن اندیشه پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار گردید، ابتدا آقای محمدعلی مینایی، دبیر نشست مطالعات راهبردی شاخص‌سازی، با اشاره به اقدامات صورت گرفته در راستای تأسیس یک کمیته آمار بخشی امنیت در مرکز آمار ایران به بررسی رابطه میان پایش آمارهای امنیتی و اهمیت این موضوع در راستای جامعه عمل پوشانیدن به مقوله اقتصاد مقاومتی پرداختند. ایشان با بیان اینکه در مرکز آمار ایران کمیته‌های آمار بخشی مختلفی اعم از کمیته آمار بخشی دفاع، صدا و سیما، حمل و نقل و ... وجود دارد، با این حال کمیته مستقلی به ارائه آمارهای امنیتی اختصاص داده نشده است. بنابراین، طرح اولیه تشکیل چنین کمیته‌ای نخستین‌بار

توسط کرسی مطالعات راهبردی شاخص‌سازی ارائه گردید و با استقبال نهادهای ذیربط رو به رو شده و جهت عملیاتی‌سازی به شورای عالی آمار کشور ابلاغ گردید. امری که گامی مثبت در مجموعه فعالیت‌های کرسی مطالعات راهبردی شاخص‌سازی محسوب می‌شود.

در ادامه دکتر شقاقی به تبیین تعریف مفهومی و عملیات اقتصاد مقاومتی پرداختند تا از این رهگذر به تشریح و معرفی شاخص‌های اقتصاد مقاومتی و اندرکنش آنها با وضعیت امنیت اجتماعی بپردازند. بنا بر تعریف نظری اقتصاد مقاومتی عبارت است از «مجموعه تدابیر مدیریتی اقتصادی که آسیب‌پذیری کشور را در مقابل ریسک‌های متعددی که اقتصاد را تهدید می‌کند، کاهش می‌دهد. در واقع اقتصاد مقاومتی کاهش آسیب‌پذیری و تهدیدات اعمال شده در کنار افزایش انعطاف‌پذیری و کارآمدی اقتصاد ملی است». در ادامه به بررسی مؤلفه‌های کلیدی اقتصاد مقاومتی پرداخته و هر یک را به صورت جداگانه تشریح می‌نماییم؛

مردمی بودن اقتصاد:

گذر از اقتصاد پول، مبنای حرکت به سمت اقتصاد تولیدمبنا با حضور و نقش فعال اقشار مردم.

درون‌زا بودن اقتصاد و عدم وابستگی به نفت:

از آن جهت حائز اهمیت است که کشور ما در سال ۲۰۱۰ به لحاظ فساد مالی در جایگاه ۱۴۶ام در میان کشورهای جهان قرار گرفت و برخی از کشورهای منطقه مانند ترکیه و عربستان در جایگاه ۵۶ و ۵۰ قرار گرفتند.

از سوی دیگر، تقویت فرهنگ جهادی در ایجاد ارزش افزوده، تولید ثروت، بهره‌وری، کارآفرینی، سرمایه‌گذاری و اشتغال مولد و اعطای نشان اقتصاد مقاومتی به اشخاص دارای خدمات برجسته در این زمینه می‌تواند راهکار اساسی دیگری در راستا افزایش تاب‌آوری (Resiliency) اقتصاد ملی باشد. امری که به خودی خود می‌تواند سطح امنیت اقتصادی را بالا برده و از این رهگذر به تقویت مقوله امنیت جامعه‌ای (اجتماعی) می‌انجامد.

در ادامه جلسه حضار به بیان دیدگاه‌ها و نظرات خود در رابطه با ارائه دکتر شقاقی پرداخته و یکی از مهمترین مسائل مطرح شده نقد روش شناختی به ارائه ایشان بود. دکتر شقاقی از طریق روش اجماع خبرگی به شاخص‌های خود دست یافته بودند و این در حالی بود که ناقدان این روش را فاقد زیربنای نظری لازم دانسته و مطالعه

مبانی نظری در این زمینه را امری لازم و ضروری می‌دانستند. در پاسخ دکتر شقاقی به تحقیقات مشابهی در این زمینه اشاره نمود که در آنها مبانی نظری مورد مطالعه قرار گرفته‌اند و در نهایت حدود شصت درصد شاخص‌های انتخابی از روش اجماع خبرگی با شاخص‌های انتخابی در دو نمونه مطالعاتی مذکور هم‌پوشانی داشته است. استدلالی که در ادامه مورد نقد قرار گرفته شد و برخی از حضار معتقد بودند در صورتی که روش علمی بر فرایند تعیین شاخص‌ها حاکم باشد، وفاق علمی گسترده‌تری پیرامون آنها شکل خواهد گرفت.

در پایان آقای محمدعلی مینایی، دبیر نشست مطالعات راهبردی شاخص‌سازی با خاطر نشان کردن اهمیت اتخاذ رویکردی آسیب‌شناسانه و آینده پژوهانه در زمینه شاخص‌های اقتصاد مقاومتی و تأثیر آن بر امنیت اجتماعی افزودند که تاکنون نتوانسته‌ایم رابطه‌ای شفاف میان مؤلفه‌های اقتصاد مقاومتی با شاخص‌های امنیت برقرار کنیم.

گزارش نشست مطالعات راهبردی شاخص‌سازی با موضوع

«ضرورت طراحی نظام جامع تولید آمارهای امنیت جمهوری اسلامی ایران»

گروه پژوهشی جامعه و امنیت نشستی با عنوان مطالعات راهبردی شاخص‌سازی با موضوع «ضرورت طراحی نظام جامع تولید آمارهای امنیت جمهوری اسلامی ایران» در روز سه‌شنبه چهارم آبان‌ماه با سخنرانی دکتر مهدی رجیبون برگزار کرد. در این نشست علمی که در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار گردید، ابتدا آقای محمدعلی مینایی، دبیر نشست مطالعات راهبردی شاخص‌سازی، با اشاره به تلاش‌های صورت گرفته در راستای تشکیل کمیته آمارهای امنیت خاطر نشان کرد که اقداماتی در راستای جامعه عمل پوشانیدن به ایده طراحی نظام جامع آمارهای امنیتی از سوی مرکز مطالعات جامعه و امنیت پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی صورت گرفته است. در ادامه دکتر رجیبون به معرفی برخی از مهمترین ضرورت‌های طراحی نظام جامع آمارهای امنیتی پرداخته و دستیابی به این مهم را موجب بوجود آمدن ضمانت اجرایی لازم در جهت نظارت بر فعالیتهای تولید آمارهای امنیتی در کشور، بوجود آمدن هماهنگی بین نهادهای تولیدکننده آمارهای امنیتی در سطح ملی و یکسان شدن تعاریف و مفاهیم در اقلام آمارهای امنیتی و اطلاعاتی تولیدی سازمان‌ها دانستند.

ایشان در ادامه با احصاء اجزاء نقشه طراحی نظام جامع تولید آمارهای امنیتی کشور این امر را عاملی مهم در ایجاد سه نوع هم‌سویی ساختاری، رفتاری و فرایندی دانسته و تحقق آن را مستلزم ایجاد شبکه کلان زنجیره یکپارچه ارزشی به جای زنجیره‌های ارزشی در طراحی نظام جامع تولید آمارهای امنیتی کشور دانستند؛ چرا که یکپارچگی و شبکه‌ای دیدن زنجیره‌های تولید آمارهای امنیتی کشور منجر به تولید آمار بروز، جامع، واقعی، قابل اعتماد، کم هزینه و متناسب با نیازهای آماری کاربران و تصمیم‌گیران جامعه می‌گردد.

گزارش جلسه هشتم نشست مطالعات راهبردی امنیت اجتماعی با عنوان

«تحلیل هیدرو هژمونیک خشونت و عوارض اجتماعی کم آبی در ایران امروز»

پیامدهای بحران کم آبی ناظر بر مشکلات به وجود آمده در زمینه کشاورزی است. امری که امنیت اجتماعی روستاییان به طور اعم و کشاورزان به طور اخص را تهدید می‌کند و به صورت مستقیم و یا غیرمستقیم به مهاجرت روستاییان به شهرها می‌انجامد. امری که در جامعه‌شناسی از آن به عنوان تحرک افقی یاد می‌شود. تاکنون از مجموع ۶۸ هزار آبادی در هفده استان کشور که عمدتاً در فلات مرکزی ایران قرار دارند، ۳۰ هزار آبادی به کلی تخلیه شده است و ۲۰ هزار آبادی دیگر جمعیتی کمتر از ۱۰۰ نفر دارند. نتیجه این امر مهاجرت به سوی شهرهای بزرگ است، روندی که به دلیل بالا بودن هزینه‌های اسکان بالمآل به حاشیه نشینی منتج خواهد شد.

شرایط یاد شده بیش از هر چیز اهمیت اتخاذ یک رویکرد هیدروپلیتیک را در میان مسئولان حاکمیتی می‌طلبد و نیازمند عزمی ملی و راسخ است چه اینکه حل بحران یاد شده در سطح مدیریتی متوسط و از طریق اقدامات مجزا و پراکنده میسر نمی‌باشد. در پایان آقای محمد علی مینایی، مدیر گروه پژوهشی جامعه و امنیت، با تأکید بر اینکه برای ارزیابی وضعیت موجود در زمینه هیدروپلیتیک شاخص‌های منقح و دقیقی در دست نیست، بر لزوم تعیین مؤلفه‌ها و شاخص‌هایی به منظور پایش وضعیت کم آبی و تأثیر آن بر امنیت جامعه تأکید کردند.

گروه پژوهشی جامعه و امنیت، هشتمین نشست مطالعات راهبردی امنیت اجتماعی را با عنوان «تحلیل هیدرو هژمونیک خشونت و عوارض اجتماعی کم آبی در ایران امروز» در روز سه‌شنبه ۱۱ آبان ماه برگزار کرد.

در این جلسه که با حضور آقای محمدعلی مینایی، مدیر گروه

پژوهشی جامعه و امنیت، دکتر قدیر نصری، دبیر نشست مطالعات راهبردی امنیت اجتماعی و اعضای اصلی این نشست برگزار گردید، مهندس سعید بخشنده آبکنار به بررسی زمینه‌های هیدرو هژمونیک ناامنی اجتماعی پرداخت و معضل فزاینده کم آبی در کشور را عامل مهمی در ایجاد چالش‌های اجتماعی قلمداد نمود. وی ادامه داد در حال حاضر میزان متناهی از سفره‌های آب زیرزمینی کشور کاهش یافته است و برخی از دشت‌ها با پدیده نشست زمین مواجه شده‌اند، به عنوان مثال در حال حاضر نرخ متوسط فرونشست در دشت تهران بالغ بر ۳۶ سانتیمتر در سال بوده است. در واقع، منابع آب کشور در هر سه حوزه آبخیز، آب ریز و آبخوان با تهدیدات عمده‌ای مواجه است. این مسائل به انحاء مختلف امنیت اجتماعی (جامعه‌ای) را تحت تأثیر قرار داده و موجودیت، هویت و حتی ارزش‌های افراد و گروه‌های مختلف را که زندگی و معاش آنان و آباء و اجدادشان در پیوند با آب بوده است به مخاطره می‌افکند. برای نمونه، یکی از مهمترین

پیشنهاد نظریه معنائشناسی زیستی- عاطفی

می‌کند که داده‌های زبانی آن اطلاعات ریشه‌شناختی، استعاره‌ها و مجازهای مفهومی و استعاره‌ها و مجازهای واژگانی در سطوح مختلف مفاهیم عاطفی در زبان فارسی، سایر زبان‌ها و گویش‌های ایرانی و غیر ایرانی است. این نظریه همچنین در شعر شناسی‌شناختی در خصوص تبیین تأثیرات متن در حوزه واژگان و ساخت‌های حوزه عواطف از قدرت تبیین برخوردار است. شایان ذکر است که در این فاز از پژوهش مورد نظر حوزه‌های عاطفی خشم و ترس به لحاظ مبانی عصب شناختی و هورمون از یک سو و بازنمود آن‌ها در قالب استعاره‌های مفهومی از سوی دیگر مورد تحلیل قرار گرفته است. همکاران پژوهشگر در آماده سازی پیکره‌های دست‌ساز خشم و ترس به ترتیب خانم‌ها فاطمه تباری و بیتا قوچانی بودند. تحلیل ریشه‌شناختی واژه‌های حوزه‌های مفهومی خشم و ترس در بیش از بیست و پنج زبان بخش دیگری از این فاز پژوهشی را تشکیل داد که با همکاری دکتر احمد پاکتچی به نتیجه رسید.

دبیرخانه حمایت از کرسی‌های نظریه‌پردازی، نقد و مناظره، هشتمین کرسی ترویجی با رویکرد «عرضه و نقد ایده علمی» را با عنوان «پیشنهاد نظریه معنائشناسی زیستی- عاطفی» با ارائه دکتر آریتا افراشی عضو هیأت علمی پژوهشکده زبان شناسی در روز هفده آبان برگزار کرد. ناقدین این جلسه دکتر حسن عشایری، دکتر رضا نیلی پور و دکتر یحیی مدرسی بودند.

این ایده علمی در پاسخ به این پرسش شکل گرفته است که: آیا شباهت‌های عصب‌شناختی و هورمونی در ایجاد عواطف و احساسات در لایه مفهوم‌سازی و زبانی بازنمود پیدا می‌کند؟ این پژوهش به‌صورت بین رشته‌ای، بین حوزه‌های علمی نوروسایکولوژی، انگیزش و هیجان و معنائشناسی عواطف شکل گرفت. افراشی طی هفت سال گذشته موفق شد با همکاری دانشجویان و دانش‌آموختگان رشته زبان‌شناسی هسته‌های پژوهشی متعددی را در معنائشناسی شناختی به‌ویژه در حوزه عواطف شکل دهد که این پژوهش‌های هم‌سو در قالب پایان‌نامه، رساله، برگزاری نشست و کارگاه و انتشار مقالات علمی پژوهشی با طرح این ایده علمی به نتیجه رسید و چارچوب نظری جدیدی را شکل داد که معنائشناسی زیستی- عاطفی نامیده می‌شود. معنائشناسی زیستی عاطفی یک میان‌رشته است و از یافته‌های شاخه انگیزش و عواطف در روان‌شناسی از یک سو و معنائشناسی عواطف از سوی دیگر بهره می‌گیرد. این میان رشته نخستین بار از سوی دکتر افراشی در همین جلسه پیشنهاد شده است. معنائشناسی زیستی- عاطفی در پی آن است تا مشابهت‌ها و تفاوت‌های مفهوم‌سازی عواطف را بیابد و بر اساس دستاوردهای انگیزش و عواطف تبیین کند. این نظریه یک برنامه پژوهشی ایجاد

شایسته است اهداف و برنامه‌ریزی راهبردی پژوهشگاه نه تنها به‌مثابه شعار علمی، بلکه در مفهوم ساختاری آن در شعار ملی جامعه ما تجلی یابد

دکتر حمید تنکابنی

✿ رئیس مرکز اسناد فرهنگی آسیا
✿ عضو هیأت علمی گروه پژوهشی مطالعات توسعه پژوهشکده مطالعات اجتماعی

تحقق اهداف برنامه راهبردی سازمان را فراهم می‌کند، که خوشبختانه چنین جوی در پژوهشگاه حاکم شده است.

به نظر شما چه اقداماتی می‌تواند به تحقق بهتر اهداف برنامه توسعه راهبردی کمک کند؟

همانطور که می‌دانید برنامه‌های راهبردی در جهان، با نقدهای ویرانگر جدی متفکران حوزه مدیریت استراتژیک همراه بوده است. دلیل این موضوع آن است که حدود ۶۰ الی ۷۰ درصد سازمان‌های اروپایی و آمریکایی، آن‌چنان در جنبه عملیاتی برنامه‌هایشان موفق نبوده‌اند، به همین علت این انتظار را نباید داشت که چون یک قالبی تحت عنوان برنامه استراتژیک مصوب شده، حتماً این متن مقدس محسوب می‌شود و باید بند به بند اجرا شود. به این دلیل بود که در ادبیات مدیریت استراتژیک جزم‌اندیشی در اجرای برنامه - در دهه ۷۰ و ۸۰ - کنار گذاشته شد. یکی از آن شرایطی که می‌تواند در اجرای شدن موفق برنامه‌های راهبردی مؤثر باشد باید بدان توجه کرد آن است که «تفکر استراتژیک» به عنوان یک نگرش حاکم بر سازمان پژوهشگاه در نظر گرفته شود. «تفکر استراتژیک»، عناصر و مؤلفه‌های زیادی را شامل می‌شود که مهم‌ترین آن‌ها: خلاقیت، انعطاف‌پذیری، نگرش سیستمی داشتن به درون و بیرون سازمان و رشد دائم و تغییردائی است. نکته بعدی آنکه، شایسته است مدیریت سازمان از یک نوع نگرش و روحیه اقتدارگرانه درون سازمانی پرهیز کند، تا تأثیر منفی روی این قبیل برنامه‌ها نگذارد. به عبارت دیگر نمی‌توان در تصمیم‌گیری‌های سازمانی خیلی سلیقه‌ای و بر اساس امیال شخصی عمل کرد. که بدیهی است این امر کمکی به سازمان‌هایی همانند پژوهشگاه و پیشبرد راستین برنامه‌های آن نمی‌کند. و حتی در میان مدت و دراز

دکتر حمید تنکابنی رئیس مرکز اسناد فرهنگی آسیا و عضو هیأت علمی گروه پژوهشی مطالعات توسعه پژوهشکده مطالعات اجتماعی است. ایشان مدرک کارشناسی اقتصاد و علوم اجتماعی و فوق لیسانس مدیریت دارد که پس از بازگشتن از آمریکا، به تحصیل خود در رشته مدیریت دولتی با گرایش منابع انسانی ادامه و در نهایت دکتری خود را از دانشگاه علامه اخذ کرده است. علاقه، گرایش و فعالیت‌های وی در حوزه مطالعات فرهنگی، اجتماعی و دانش توسعه است. با ایشان مصاحبه‌ای انجام داده‌ایم که این مصاحبه پیش روی شماست:

روند اجرایی شدن برنامه توسعه راهبردی پژوهشگاه را چطور ارزیابی می‌کنید؟

در مورد این سؤال باید به چند نکته اشاره شود؛ نخست این که گمان می‌کنم پژوهشگاه از این حیث جزو سازمان‌های دانشی استثنائی در کشور باشد. به این دلیل که بعد از تدوین برنامه‌ها، به‌طور ساختاری سعی گردید این روند سازمانی شدن پیگیری شود. کمیسیون پیشبرد و کمیسیون نظارت، پس از تدوین و تصویب برنامه توسعه پژوهشگاه برنامه را رها نکردند، بلکه به صورت نظام‌مند توسعه و نظارت حین اجرا را ادامه دادند. بنده روند پیشرفت آن را در مجموع مثبت ارزیابی می‌کنم. از سوی دیگر نظر به اینکه مدیریت عالی سازمان، به خصوص شخص دکتر قبادی، خودشان شخصاً نظاره‌گر پیشبرد این برنامه‌اند، و مشخصاً در جلسات کمیسیون پیشبرد و نظارت شرکت می‌کنند، به نظر می‌رسد شرایط موفقیت برنامه و اجرایی شدن موفق آن را نیز تضمین می‌کنند. به سخن دیگر اراده حقیقتی و پافشاری مدیریت بر اجرای صحیح برنامه و باور به آن است که موجبات

مدت بیشتر سبب آسیب‌های غیر قابل جبران می‌شود. از طرف دیگر مشارکت دادن واقعی تمام کارکنان و تمام سطوح مدیریتی باعث پیشرفت سازمان و تحقق اهداف و برنامه‌های آن می‌شود. همچنین شایسته است که در سازمان نوعی نظارت مستمر، پویا و نظام‌مند پدید آید، به طوری که در حین اجرای برنامه، تغییرات مورد نیاز پذیرفته شود، یا به کلام دیگر لازم است در مجموع یک مقدار اهل مدارا و انعطاف پذیر بود. در نیل به هدف نیز، مناسب است ارتباطی میان مدیریت و بدنه سازمان و مدیریت با مدیران دیگر برقرار باشد، یعنی سطوح گوناگون مدیریت و سازمان همانند جزایر جدا شده پدیدار نشوند. در این صورت می‌توان اذعان داشت که سازمان به اهداف تعیین شده در برنامه استراتژیک نزدیک شده است. ضمن این که باید نقدپذیر بود، زیرا که این روحیه و تفکر باعث پدید آمدن نوعی همدلی در سازمان می‌شود. نکته پایانی آن که، ضرورت دارد به دیدگاه‌ها و آرای همکاران سازمان توجه جدی شود، تا همه به‌راستی باور کنند که این سازمان، سازمان خودشان است. بدیهی است این امر باعث انگیزه بیشتر برای کار بیشتر و افزایش بهره‌وری کارکنان در همه سطوح می‌شود.

به نظر شما برای ارتقاء جایگاه پژوهشگاه در سطح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی چه اقداماتی مفید است؟

به نظر بنده، مشکلی که در این زمینه وجود دارد و ما نتوانسته‌ایم در جهان و منطقه از لحاظ علمی به جایگاه شایسته‌ای دست یازیم این است که، ما وارد حوزه‌هایی شده‌ایم که به نظر می‌آید ممکن است نیازهای واقعی جامعه ایرانی و جهانی نباشند. نخست این که ما برخی فعالیت‌های تقلیدی انجام می‌دهیم که این‌ها، چندان کارایی ندارند. به نظر می‌رسد نخستین گام برای بهبود شرایط، نیازسنجی در سطح ملی، منطقه‌ای و جهانی به لحاظ تحقیقاتی و پژوهشی است. به نظر می‌رسد لازم است که پژوهشگران ما ناظر بر پاسخ‌گویی به این قبیل نیازها فعالیت‌های خود را انجام دهند. دوم؛ شایسته است مفاهیم، دیدگاه‌ها و مطالبی که به جهانیان ارائه می‌شود، به مثابه شعار نباشد، بلکه بیشتر بایسته است در مفهوم ساختاری آن، تجلی شعور و هویت ملی باشد. مؤلفه‌هایی طی قرن‌های متمادی در فرهنگ ایرانی پدید آمده است که ضرورت دارد این گنج‌نامه‌ها ابتدا غبار رویی و بعد به جامعه عرضه شود. آن عناصر گران‌سنگی که نیاز فعلی انسان در جهان معاصر به شمار می‌آید. ضرورت دارد به عوض این که روحیه تقلید خود، از جهانیان را بیفرائیم؛ هرچه بیشتر روحیه پرسش‌گری، تحقیق، شناخت و پاسخ‌گویی به نیازهای اجتماعی فرهنگی را بالا ببریم. به نظر می‌رسد که در شرایط حاضر، عمده‌ترین نیاز جامعه جهانی و منطقه‌ای ما، صلح، دوستی و وفاق باشد. همچنین برخی مفاهیم، همانند «عقل» که همان عقل ابزاری است، همان که دستاوردهای عظیم برای جهان و جهانیان به‌دست داده و جهان

و جهانیان به آن تکیه کرده است، بر جهان معاصر سیطره یافته است. لیکن ما مفهومی گوهرین در فرهنگ خودمان داریم، که مولانا از آن به عنوان «عقل عقل» یاد می‌کند. آن گوهری که می‌توان به جهان ارائه داد، همین مفهوم «عقل عقل» است که درون آن اخلاق و ارزش‌های انسانی، ارزش‌های آیینی و دینی ما، به همراه یک ضلع دیگر آن یعنی عقل ابزاری جای دارد، که در مجموعه‌ای پویا، خود منافع و سودمندی فراوان و نظرگیری را به ارمغان می‌آورد. همان که به مولانا سروده است: عقل دفترها کند یکسر سیاه «عقل عقل» آفاق دارد همچو ماه.

پژوهشگاه چگونه می‌تواند در نظام تصمیم‌سازی ملی نقش مؤثری را برعهده بگیرد؟

زمانی می‌توان وارد فرآیند تصمیم‌سازی در تراز ملی شد، که پژوهشگاه قادر باشد خود را به عنوان بزرگترین سازمان علوم انسانی کشور باور کند. قاعدتاً در آن صورت می‌تواند در فرآیند یاد شده نقشی مؤثر داشته باشد. اما یک طرف آن هم، اولیای کشور و مقامات ارشد مدیریتی و برنامه‌ریز کشور هستند، که آن‌ها هم ضرورت دارد به علوم انسانی به اندازه‌ای بها دهند، که بهره‌گیری از ظرفیت‌های علمی پژوهشگران، علوم انسانی مبدل به گفتمان غالب مدیریتی در کشور شود. یک طرف هم خود اصحاب علوم انسانی هستند که متأسفانه براساس نیازهای عصر حاضر (در قلمرو ملی و فراملی)، پروژه‌های خود را تعریف نمی‌کنند. براین باورم، یکی از روش‌های اصلاح این مسئله این است که در گام نخست شورای پژوهش‌های عالی کشور احیا و فعال شود تا این شورا بتواند -توسط خبرگان علوم انسانی کشور- نیازهای و اولویت‌های تحقیقاتی کشور را تدوین و ارائه کند. آنگاه پژوهشگاه علوم انسانی هم می‌تواند در پاسخ‌گویی به نیازهایی که توسط پژوهشگران برجسته خود و سایر نهادهای علمی تعیین شده است، گام بردارد.

به منظور ارتقاء کارآمدی علوم انسانی در کشور چه اقداماتی باید صورت گیرد؟

تا حدودی توضیح این پرسش در مطالب پیشین ارائه شد. البته نخبگان و اصحاب علوم انسانی کشور زمانی می‌توانند در فرآیند تصمیم‌سازی‌های ملی مشارکت علمی و عملی داشته باشند، که وجه کاربردی علوم انسانی، در تراز ملی پذیرفته شود. البته کسانی هستند که برای نیل به این مهم، فعالیت‌های مؤثری انجام داده‌اند. پژوهشکده‌ای با این عنوان در پژوهشگاه تأسیس شده که امر نیکویی به نظر می‌رسد. در مجموع بر این باورم که ضرورت دارد براساس نیازهای واقعی عصر حاضر و برنامه‌ریزی‌های علمی، فعالیت‌های پژوهشگاه سامان‌دهی شود.

کارگاه آموزشی

«آشنایی با حیطه‌های معناشناسی و کاربرد آن در مطالعات قرآنی»

پژوهشکده مطالعات قرآنی با همکاری انجمن ایرانی مطالعات قرآنی و فرهنگ اسلام در روز شنبه ۲۲ آبان ۹۵، دوره آموزشی سالیانه معناشناسی را با عنوان «کارگاه آموزشی آشنایی با حیطه‌های معناشناسی و کاربرد آن در مطالعات قرآنی» برگزار کرد. دوره‌های معناشناسی این پژوهشکده هر سال در آبان ماه اجرا می‌شود و پیش از این در سال ۹۳ و ۹۴ نیز با سرفصل‌های دیگری برگزار شده است. در این دوره ۴ کارگاه برگزار گردید که گزارش اجمالی آن به شرح ذیل است:

کارگاه اول: طراحی و اجرای پژوهش معناشناسی و

کاربرد آن در مطالعات قرآنی

✽ دکتر هادی رهنما

دکتر رهنما به عنوان اولین سخنران به ارائه تعریفی مختصر و روشن از معناشناسی پرداخت. وی در تعریف این علم آن را یک توپولوژی یا موقعیت‌شناسی نامید و با بیان این مسأله که فاصله زمانی و فرهنگی ما با زبان قرآن باعث ایجاد یک گسست در فهم معنا شده است، بر لزوم گذر از این فاصله تاریخی برای رسیدن به معنای قرآن کریم اشاره کردند. وی سپس به تحلیل ساختار متن برای دست یافتن به روابط معنایی و مفهومی اشاره کردند و گفتند این روابط معنایی باید در context فهمیده شود. و از آنجا که قرآن کریم متنی است که در حال شکل‌گیری است، لذا علاوه بر استفاده از لغات موجود به تولید معنا نیز می‌پردازد.

دکتر رهنما در ادامه به ارائه روش تحقیق با رویکرد معناشناسی پرداخت و گفتند برای اینکه بتوانیم به معنای مورد نظر و بیان شده در قرآن، به‌ویژه در سطح لغت پی ببریم ابتدا باید به لغت نامه‌ها و منابع تفسیری مراجعه کنیم و در این مراجعه به دقت به همه مطالب بیان شده ذیل لغت مورد نظر دقت کنیم. نحوه کاربرد منابع لغوی متقدم در شناخت لایه‌ها و وجوه مختلف معنا بسیار کارآمد است. وی بر این نکته اذعان داشتند که محقق نباید گمان کند که چون کار معناشناسی انجام می‌دهد پس نباید از منابع متقدم (فرهنگ لغت‌ها و تفاسیر) استفاده کند. وی کسانی را در تحقیقات معناشناسی موفق‌تر دانستند که از ذهن پرتی برخوردار باشند. ایشان آشنایی با تمام حوزه‌های معناشناسی، داشتن نگاه تصویری و عدم شتاب‌زدگی در رسیدن به نتیجه را از ملزومات کار تحقیق معناشناسی عنوان کردند. دکتر رهنما همچنین دسته‌بندی آیات، استفاده از جدول و نمودار همراه با توضیح و استدلال و کمک گرفتن از فرهنگ لغت‌های سامی را از مراحل این گونه کارهای پژوهشی برشمردند.

کارگاه دوم: روش‌شناسی تاریخی واژگان قرآن کریم

(معناشناسی تاریخی واژه «رب»)

✽ دکتر خوانین زاده

دکتر خوانین‌زاده در مقدمه بحث خود به مشکل مطالعه زمانی قرآن به دلیل عدم دسترسی متن عربی اصیل پیش از اسلام اشاره کردند و گفتند از آنجا که ما متن مکتوبی قبل از قرآن نداریم لذا امکان مقایسه متن قرآن با متون پیش از خود وجود ندارد و آنچه که مثلاً به عنوان تعلقات سبع از اشعار جاهلی به دست ما رسیده بر اساس شواهد تاریخی مربوط به بعد از نزول قرآن است و لذا قابل استناد نیست. لذا برای فهم معنا در قرآن ما از نظریه خانواده زبانی بهره می‌بریم. وی سپس با یک مثال (واژه رب) نحوه استفاده از خانواده زبانی را بررسی کرده و سیر این نوع پژوهش را تحت ۵ عنوان به مخاطب

نشان می‌دهد. وی ابتدا این فرضیه را بیان می‌کند که واژه «رب» ریشه در زبان سبئی دارد و برای اثبات این فرضیه این مراحل را طی می‌کند: ۱- واکاوی پیشینه واژه رب ۲۰- بررسی تاریخی- اجتماعی و ارائه شواهد در اثبات فرضیه در این قسمت سه کتیبه معرفی می‌کند که حاوی این واژه است ۳- بررسی نام‌های خدا در متون مقدس یهودی و مسیحی ۴- آشنایی ساکنان جنوب شبه جزیره با یهودیت و مسیحیت ۵- چگونگی راه یابی رب سبئی به حجاز و زبان عربی در بستر نزول قرآن کریم. این پژوهش منجر به این نتیجه شد که گفتار آرتور جفری در مورد ورود واژه از زبان سریانی به قرآن با اشکال مواجه شود.

کارگاه سوم: معناشناسی حس آمیزی با تکیه بر شواهدی

از قرآن کریم

✽ دکتر آریتا افراشی

دکتر افراشی با ارائه یک مقاله متفاوت در بخش سوم این کارگاه توجه و کنجکاوی شرکت کنندگان را برانگیخت. وی موضوع تازه‌ای را به عنوان راه کاری دست یافتن به معنای قرآن معرفی کرد که از یافته‌های ایشان بود. حس آمیزی در ادبیات و استعاره که به گفته ایشان برای اولین بار توسط دکتر شفیع کدکنی مورداستفاده قرار گرفت، توسط دکتر افراشی در خوانش جدید در آیات قرآن به کار گرفته شده است. وی ابتدا به تعریف حس آمیزی پرداخته و بیان نمود که همه انسان‌ها از بدو تولد تا ۴ ماهگی حس آمیخته هستند به این معنا که فرد با شنیدن صدایی، رنگی را می‌بیند و یا مزه‌ای را حس می‌کند. در سال‌های اخیر که علم پزشکی توانست از مغز انسان عکس برداری کند این مسأله روشن شد که برخی از افراد حس آمیخته هستند و همانطور که ما می‌دانیم هر قسمت از مغز مسئول پردازش قسمتی از داده‌ها و مفاهیم است که از هم فاصله دارند. اما در انسان حس آمیخته این مراکز به هم نزدیک است و همین مسأله باعث شده تا این افراد دچار حس آمیختگی شوند و بیشترین مقدار حس آمیختگی را بین دو حس شنوایی و بینایی بیان کردند. دکتر افراشی با آوردن مثال‌ها و شواهد زیادی از آیات قرآن به تبیین این دیدگاه پرداخت و نشان داد که در اکثر موارد حس آمیزی از سمت حواس پایه یعنی چشایی، بویایی، لامسه، به سمت حواس بینایی و شنوایی است. از جمله مثال‌هایی که مطرح می‌کنند، «وانظر علی طعamak لم یتسنه» می‌باشد که حس بینایی در آن برای لامسه به کار رفته است. همچنین آیه ۱۳ سوره علق «أریت ان کذب و تولی» حس دیدن برای شنوایی به کار رفته است.

کارگاه چهارم: کمیت و کیفیت در افعال حوزه معرفت

در قرآن با رویکرد معناشناسی تاریخی

✽ دکتر پاکتچی

آخرین کارگاه معناشناسی این دوره توسط دکتر پاکتچی برگزار شد. ایشان به وسیله معناشناسی تاریخی و به دو روش مطالعاتی یک در حوزه تبارشناسی و دیگری در حوزه گونه‌شناسی به ارائه معانی جدید از برخی از واژه‌های قرآن پرداختند بیان کردند که استفاده از این روش‌ها به ما کمک می‌کند تا به فهم جدیدی از معانی برسیم و چه بسا که در برخی از موارد این فهم جدید و معنای تازه که در واقع معنا و منظور واقعی خداوند است و به دلایلی در طی زمان اشتباه ترجمه یا تفسیر شده است به ما کمک می‌کند تا به تفسیر و معنای درست این واژگان دست پیدا کنیم. وی با یک تحلیل تاریخی گسترده و بررسی سه واژه تثنیه، ثقل و وجد در زبان‌های مختلف آفروآسیایی، معانی را ارائه دادند که با آنچه که ما امروزه از این واژه‌ها می‌فهمیم بسیار متفاوت است. مثلاً در معنای واژه ثقلان، واژه در قرآن دارای بار معنایی جدیدی شده است آنجا که می‌فرماید: «فاخرجت الارض اثقالها». که در این جا منظور از ثقل سنگین نیست بلکه اثقال در این جا به معنای اخبار است.

گفتگوی آزاد با موضوع «بازشناسی آداب عزاداری شیعه» برگزار شد

مهم‌ترین آثار عزاداری در تاریخ بوده است.

وی همچنین به نقش عزاداری در حوزه فرهنگ شفاهی پرداخت و گفت: برگزاری جلسات و خطابه و همچنین سینه‌زنی و زنجیرزنی در فرهنگ شفاهی بسیار تأثیرگذار بوده و در واقع برنامه‌های عزاداری کلاس درسی برای شیعیان است تا در کنار انتقال مفاهیم اجتماعی و فرهنگی عاشورا با درس‌های سیدالشهدا (ع) در تاریخ عاشورا آشنا شوند.

آهنگران از عاشورا به عنوان نقش مهم و کلیدی در وقایع منتهی به پیروزی انقلاب اسلامی یاد کرد و گفت: در راهپیمایی‌های تاسوعا و عاشورای سال ۵۷ شکل خاصی از اعتراض‌های مردمی دیده شد و فرصت انسجام مردم و جایگزینی روحانیت برای حکومت مطرح شد.

وی با بیان سیر تاریخی عزاداری در ایران گفت: تشیع یک جنبش اعتراضی است و از نظر تاریخی شیعیان پس از غدیرخم و مسئله سقیفه و سپس عاشورا همواره معترض بوده‌اند و یکی از ابزارها و هدف‌های برگزاری مراسم عزاداری، اعتراض به سلطان جائر و کاستی‌های جامعه بوده است.

آهنگران، از کارکردهای هنری و نمایشی عاشورا نیز سخن گفت و اظهار داشت: شاعران بسیاری درباره عاشورا شعر گفته‌اند و نقاشان نیز پرده‌های زیبایی را آفریدند و پرده‌خوانی در روزگاری رونق داشت و امروزه خوشنویسان و فیلم‌سازان و سایر هنرمندان هر کدام به شکلی در این عرصه به ادای دین می‌پردازند.

در انتهای این نشست تعدادی از حاضران نیز به ارائه دیدگاه‌های خود و طرح سوال پرداختند.

وی ضمن بررسی ابعاد اجتماعی، فرهنگی و هنری عاشورا در فرهنگ عزاداری شیعیان گفت: سوگواری در صدد تعمیم امامت شیعی و همچنین تولی و تبری است و شیعه همواره از فرصت عاشورا برای یک هویت‌یابی، هویت‌سازی، ابراز وجود و تعیین هویت استفاده کرده است. آهنگران افزود: ما چنین فرهنگی را در اهل سنت نمی‌بینیم و اگر عاشورا از فرهنگ شیعه جدا شود، چیزی از میانی تفکر شیعی باقی نمی‌ماند و حتی اعتقاد به مهدویت و موضوع میراث مستضعفان با نگاه به واقعه کربلا نمایان می‌شود.

وی همچنین گفت: سوگواری روشی برای جذب دل‌ها و سوق دادن اندیشه‌ها به آموزه‌های شیعی است، به‌ویژه اینکه عاشورا فرصتی برای حقانیت مظلومیت شیعه بوده تا با این فرهنگ از حصار محدودیت‌های سیاسی و تاریخی خارج شود و شیعیان با به اهتزاز درآوردن پرچم عاشورا ثابت کنند که چگونه ۷۲ نفر در جبهه حق به مقابله با جبهه ۳۵ هزار نفری باطل می‌ایستد و هویت خود را از دست نمی‌دهند و لذا خاندان اهل بیت (ع) هنگام خروج از شام پیروزمندانه به مدینه بازمی‌گردند.

آهنگران افزود: حس ایجاد مظلومیت بهترین دستمایه عاشورا بوده تا شیعیان خود را منسجم کنند و شیوه‌های انسجام شیعیان و ارتقاء قدرت عقلانی برای مواجهه با حکومت‌های سیاسی یکی از

به همت معاونت فرهنگی و اجتماعی سومین سلسله از نشست‌های گفتگوی آزاد، با عنوان «بازشناسی آداب عزاداری شیعه» با حضور حجت الاسلام والمسلمین محمدعلی آهنگران و جمعی از دانشجویان و پژوهشگران در پژوهشگاه برگزار شد.

حجت الاسلام محمدعلی آهنگران در این نشست، سخنان خود را با اشاره به حاکم بودن فرهنگ عاشورا در دوران دفاع مقدس شروع کرد و در ادامه گفت: فرهنگ نظیرسازی نیز در دوران جنگ صورت می‌گرفت و مداحان و شاعران به مقایسه سپاه رزمندگان با سپاه یاران امام حسین (ع) در روز عاشورا می‌پرداختند و نیروهای بعثی را همچون سپاه یزید می‌دانستند.

این پژوهشگر مذهبی از عاشورا به عنوان محور کلیدی اشعار و سروده‌های هشت سال دفاع مقدس یاد کرد و گفت: در زمان جنگ برای تهییج نیروها و آماده کردن مردم برای حضور در میدان‌های نبرد از اشعار عاشورایی استفاده می‌شد. اما بعد از جنگ متأسفانه برخی از منبرها و هیأت‌های عزاداری به تربیون سیاسی جناحی تبدیل شد و بعضی افراد از این فضا سوء استفاده کردند، ولی امروز جامعه ما به یک بلوغ فکری رسیده و می‌تواند انحراف‌ها را تشخیص دهد.

وی از عزاداری به عنوان یک خرده فرهنگ یاد کرد که در درون فرهنگ شیعی رشد کرده و توانسته در حوزه‌های مکتوب، شفاهی، هنری و به تازگی در فضای مجازی آثاری را ایجاد کند.

آهنگران، پردامنه بودن واژه عزاداری را از ویژگی‌های فرهنگ ایرانی دانست و گفت: در لغت‌نامه علی‌اکبر دهخدا واژگان مرتبط با عزاداری ۱۰ مدخل بررسی شده و برخی نیز به بررسی این موضوع پرداخته‌اند که چرا بیش از شادی به سوگواری می‌پردازیم.

«همایش وضعیت علم سیاست در جهان اسلام»

همایش وضعیت علم سیاست در جهان اسلام، با همکاری گروه علوم سیاسی شورای بررسی متون و گروه علوم سیاسی دانشگاه رازی کرمانشاه در سالن شهید علی محمدی این دانشگاه برگزار شد.

تفکر انتقادی در علوم انسانی بوده است. وی با بیان اینکه ۱۴ گروه علوم انسانی در بدنه این شورا جای گرفته‌اند، تأکید کرد: گروه علوم سیاسی از فعال‌ترین این گروه‌ها است که از سال ۷۵ آغاز

همایش وضعیت

به کار کرده و برپایی این همایش و همایش‌هایی از این دست نیز به همت این گروه در دانشگاه‌های مختلف سراسر کشور انجام می‌شود. پس از برگزاری مراسم افتتاحیه، نشست‌های تخصصی و ارائه سخنرانی توسط اساتید برگزار شد.

نشست اول: دیدگاه‌های نظری در خصوص وضعیت علم سیاست در جهان اسلام

در نشست اول که مدیریت آن با دکتر عباس خلجی عضو گروه علوم سیاسی و دستیار دبیر شورای بررسی متون بود، چهار نفر از اساتید به ارائه سخنرانی پرداختند. دکتر مجید توسلی رکن آبادی، رئیس گروه علوم سیاسی شورای بررسی متون و عضو هیأت علمی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران، یکی از سخنرانان این نشست بودند که به ارائه مقاله خود با عنوان «ساختار سیاسی و علم سیاست در ایران» پرداخت و هدف خود را تبیین رابطه میان دو متغیر ساختار سیاسی و علم سیاست در جامعه ایران دانست.

نشست دوم: دیدگاه‌های عملی در خصوص وضعیت علم سیاست در جهان اسلام

در نشست دوم که مدیریت آن با دکتر فرهاد دانش‌نیا، عضو گروه علوم سیاسی دانشگاه رازی و عضو گروه علوم سیاسی شورای بررسی متون بود، سه نفر از اساتید محترم به ارائه سخنرانی در موضوعات «رشته علوم سیاسی در مصر؛ قوت‌ها و ضعف‌ها»، «وضعیت علم سیاست در عراق؛ فرصت‌ها و امکانات» پرداختند. در پایان این نشست‌ها، دکتر دانش‌نیا ضمن تشکر از زحمات همه دست‌اندرکاران برگزاری همایش، پایان برنامه‌های همایش را اعلام نمودند. قابل ذکر است، گروه علوم سیاسی شورای بررسی متون در نظر دارد که گزارش این همایش را در پایگاه اطلاع‌رسانی شورای بررسی متون منتشر نماید و سپس مجموعه مقالات و مطالب ارائه شده در این نشست‌های تخصصی را به صورت گزارش‌های راهبردی در نقدنامه سالیانه گروه به چاپ برساند.

علم سیاست در جهان اسلام با هدف تعامل پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی از سوی و شورای بررسی متون از سوی دیگر و دانشگاه‌های کشور درباره آخرین تحولات علم سیاست برگزار شد تا از این طریق شرایط لازم برای گسترش کمی و بهبود کیفی، علمی و آموزشی منابع و متون درسی فراهم شود و تمهیدات و راه حل‌هایی برای برون رفت از مشکلات این رشته اتخاذ شود. گروه علوم سیاسی شورای بررسی متون با هدف ایجاد شبکه پژوهشی مشترک و ارتباط مؤثر با شبکه دانشگاهی سراسر کشور، مبادرت به برگزاری چنین همایشی نموده است.

گزارش روند برگزاری این همایش به شرح ذیل می‌باشد: مراسم افتتاحیه همایش مذکور با تلاوت آیات قرآن و سرود جمهوری اسلامی آغاز شد. سپس معاون محترم فرهنگی و اجتماعی دانشگاه رازی کرمانشاه به حاضران خیر مقدم گفت و مطالبی بیان کرد. معاون فرهنگی و اجتماعی دانشگاه رازی نیز به وظایف این معاونت اشاره کرد و پس از آن، رئیس دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه رازی و عضو گروه علوم سیاسی شورای بررسی متون، ضمن خیرمقدم به میهمانان و اساتید و دانشجویان محترم عرایض خود را بیان نمودند. ایشان علم سیاست را از مهمترین معارف بشری دانست که تمام جوانب زندگی انسان‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد. وی اظهار کرد: پویایی و تحرک دانش سیاسی، هم در سرنوشت جامعه اثرگذار است و هم در سطح بین‌المللی برای یک کشور حائز اهمیت است.

در ادامه مختار نوری، دبیر گروه علوم سیاسی شورای بررسی متون و دبیر علمی این همایش نیز به فعالیت‌های شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی اشاره کرد و گفت: این شورا فعالیت خود را از سال ۷۴ آغاز کرده و در این مدت حدود پنج هزار جلد کتاب را نقد و دو هزار جلسه تخصصی در زمینه علوم انسانی برگزار کرده است. از نظر دبیر همایش، مهمترین هدف شورای بررسی متون تقویت فرهنگ و

«نقش فرهنگ در ترویج دوستی و بردباری میان ملت‌ها (با تأکید بر حکمت‌های کاربردی مشاهیر ایرانی ثبت شده در یونسکو)»

مرکز اسناد فرهنگی آسیا نشست «نقش فرهنگ در ترویج دوستی و بردباری میان ملت‌ها را «با تأکید بر حکمت‌های کاربردی مشاهیر ایرانی ثبت شده در یونسکو» با حضور دکتر عبدالمهدی مستکین (معاون فرهنگی کمیسیون ملی یونسکو ایران) در روز ۱۶ آبان برگزار کرد.

دکتر عبدالمهدی مستکین در ابتدا با اشاره به این موضوع، انسانی که در درون خود به یک صلح، آرامش و نور رسیده است، واجد چه معیارهایی می‌شود؟ گفت: اولین اصل این است که این انسان زیبایی می‌شود و تمام جهان را به زیبایی می‌بیند. یک انسان زیبایی مخالف یک انسان بدبین زیبایی‌ها را پراکنده می‌کند و نقاط قوت انسان‌ها را گسترده می‌کند. هر مقداری که این زیبایی را درون خود گسترده کنیم، سلول‌های درون بدن ما منبسط می‌شود.

اصل دوم این است که یک انسان پاک نهاد نیک اندیش است. انسان از هر زاویه‌ای که به جهان نگاه کند آن‌گونه می‌اندیشد. نیکی انواع و اقسام روش‌ها را دارد، یکی از زیباترین مدارج نیکی زبان است. شما می‌توانید دنیا را با زبان ترمیم کنید. در بین دوستان و آشنایان و فامیل اگر کدورتی باشد می‌توان با زبان تمام این کدورت‌ها را از بین برد. ایشان نیکی را با این شعر زیبا توصیف می‌کند:

هر عمل کز نیک و بد از آدمی سر می‌زند

کیفرش از نیک و بد در پشت در، در می‌زند

یک انسان نیک‌اندیش این‌گونه ویژگی‌ها را در خود دارد و خداوند به انسان‌های نیک‌اندیش نعمت‌های فراوانی می‌رساند، اما نیک‌اندیشی که درونش اخلاص باشد، مانند شعر نظامی که می‌فرمایند:

احرام گرفته‌ام به کویت

لبیک زنان به جستو جویت
احرام شکن بسی است زنه‌ار
ز احرام شکستنم نگه دار
یرای نیکی کردن نظامی این گونه می‌فرماید:

من بی کس و رخنه‌ها نهانی
هان ای کس بی کسان تو دانی
چون نیست به جز تو دستگیرم
هست از کرم تو ناگزیرم
یک ذره ز کیمیای اخلاص

گر بر مس من زنی شوم خاص
باید با اخلاص کینه‌ها را بخشید بی آن که کسی متوجه شود،
بعضی‌ها کار نیکی انجام می‌دهند اما آنقدر ریا می‌کند که اجر آن
کار از بین می‌رود.

وی افزود که خداوند برای هر کاری حکمتی دارد و در این باره
شعر زیر را سرودند:

گفت موسی ای خداوند حساب
نقش کردی باز چون کردی خراب
نرو ماده نقش کردی جان فزا
وانگهان ویران کنی آن را چرا؟
پرش را انجام داد اما خداوند چگونه پاسخ داد:
موسیا تخمی بکار اندر زمین
تا تو خود هم وا دهی انصاف این

چون که موسی کشت و شد کشتش تمام
خوشه‌هایش یافت خوبی و نظام
داس بگرفت و مر آن‌ها را برید
پس ندا از غیب بر گوشش رسید
که چرا کشتی کنی و پروری
چون کمالی یافت آن را می‌بری
موسی به خداوند پاسخ داد:

گفت یا رب زان کنم ویران و پست
که درینجا دانه هست و کاه هست
دانه لایق نیست در انبار کاه
کاه در انبار گندم هم تباه
نیست حکمت این دو را آمیختن
فرق واجب می‌کند در بیختن
گفت این دانش تو از کی یافتی

که به دانش بی دری ب ساختی
گفت تمییزم تو دادی ای خدا
گفت تمییز چون نبود مرا
در خلائق روح‌های پاک هست
روح‌های تیره گلناک هست
این صدف‌ها نیست در یک مرتبه
در یکی درست و در دیگر شبه
که این گونه موسی به جواب خود رسید.

ایشان اضافه کردند که هنگامی که انسان با افراد مرده زیاد سر و کار دارد دل خود او هم می‌میرد. انسان همیشه باید نیک بیندیشد تا زنده‌دل باشد همانند فردوسی، مولانا، سعدی و از این قبیل انسان‌ها.

اصل سوم این است که هنگامی که یک انسان به این وادی می‌رسد، تمام وجودش را مهربانی فرامی‌گیرد و انسان مهربانی می‌شود. اما صادق(ع) می‌فرمایند: این گونه افراد بهشتی هستند، پرسیدند چه کسانی آقاجان، فرمودند کسانی که، چهره منبسطی دارند، کسانی که زبان لطیفی دارند، کسانی که قلب رئوف و مهربانی دارند و کسانی که دست دهنده و بخشنده دارند. زمانی به حضرت عیسی توهین می‌کردند، دشنام می‌دادند و سنگ به سمتش پرتاب می‌کردند، گفتند که ای عیسی تو نیز دشنامی بگو، کاری کن، حضرت عیسی فرمودند هر کسی از سرمایه خود استفاده می‌کند، سرمایه من جز خوبی و پاکی نیست.

اصل چهارم این است که یک انسان پاک سرشت به شدت با طبیعت انس دارد و دلیل افسردگی ما این است که ریسمان ما را از طبیعت بریده‌اند، هر چقدر خانه‌ها عمودی‌تر می‌شود، زندگی‌ها اسیدی‌تر می‌شود. زیرا که هر چقدر از زمین فاصله بگیریم باعث بروز بیماری‌های قلبی می‌شود به دلیل اینکه از زمین خدا دور

شده‌ایم و آسمان را هم نگاه نمی‌کنیم. انسان طبیعت را جدی نمی‌گیرد. تمام بزرگان ایران زمین تمام آثارشان در طبیعت پدید آمده است. افرادی که با طبیعت انس دارند مرتب چشمه‌های خلایق وجودشان می‌جوشد. با درخت و گل‌ها صحبت کنیم زیرا که این‌ها هوشمند هستند، مولانا فرمود:

تو نمی‌بینی که برگ‌ها بر شاخه‌ها هم کف زنان
باد وقتی که به برگ‌ها می‌خورد طوری تکان می‌خورند که انگار دارند کف می‌زنند.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

درس گفتار

گروه پژوهشی مطالعات زنان پژوهشکده مطالعات اجتماعی
پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار می کند:

نظریه پردازی در حوزه مطالعات زنان

کارگاه آموزشی نظریه پردازی در حوزه مطالعات زنان
مدرس: دکتر شهریار نیازی
مدت زمان دوره: ۱۰ ساعت (۲ جلسه ۵ ساعته) ۲ روز
زمان برگزاری: روزهای شنبه، ساعت ۸ تا ۱۳
تاریخ شروع: ۱۱ و ۱۸ دی ماه ۹۵
هزینه ثبت نام: ۱/۲۰۰/۰۰۰ ریال
اعضای هیأت علمی حوزه و دانشگاه، طلاب و دانشجویان، همکاران و
ثبت نام کنندگان گروهی: ۱/۰۰۰/۰۰۰ ریال

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

کارگاه آموزشی

گروه پژوهشی فلسفه برای کودکان و نوجوانان (ایسک) پژوهشکده اخلاق و تربیت
پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار می کند:

تربیت مربی فلسفه برای کودکان و نوجوانان (دوره تکمیلی)

کارگاه آموزشی تربیت مربی فلسفه برای کودکان و نوجوانان (دوره تکمیلی)
مدرس: دکتر مهرنوش هدایتی، دکتر روح الله کریمی، دکتر ملیحه راجی، دکتر سعید ناجی، دکتر حامد صفایی پور و دکتر حسین شیخ رضایی
مدت زمان دوره: ۲۴ ساعت (۶ جلسه ۴ ساعته) ۳ روز
زمان برگزاری: روز چهارشنبه، پنجشنبه و جمعه، ساعت ۹ تا ۱۸
تاریخ برگزاری: ۸، ۹ و ۱۰ دی ماه ۹۵
هزینه ثبت نام: ۳۰۰/۰۰۰ ریال

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

کارگاه آموزشی

پژوهشکده زبان و ادبیات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار می کند:

ترجمه هم زمان (از فارسی به عربی و بالعکس)

کارگاه آموزشی ترجمه همزمان (از فارسی به عربی و بالعکس)
مدرس: دکتر صالح زمانی جعفری
مدت زمان دوره: ۱۰ ساعت (۵ جلسه ۲ ساعته) ۲ روز
زمان برگزاری: روزهای شنبه ساعت ۱۴ تا ۱۶
تاریخ شروع: ۱۱ دی ماه ۹۵

مدیر مسئول: سیدمحسن علوی پور

سر دبیر: حوریه احدی

هیأت تحریریه: سمانه خودچانی، محسن باباخانی، شهرام اصغری و سیدفرزاد حسینی

ravabet1@ihcs.ac.ir

www.ihcs.ac.ir

کانال تلگرام: @ihcss